

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 19. veebruaril 1972

Nr. 13 (3701)

14. aastakäik

Idapögenik Londonis: Kas usute tiigrisse kes on taimetoitlane?

LONDONIS (EPL kirjasatjalt) — Noor Tshehhi pögenik Peter Sadecky, kes läände toimetab ja inglise T. Stacey kirjastusel välja andis vene üliõpilaste pörandaluse poliitilist satiiri sisadava "pop-seeria" "Oktjabriana", esines 4. veebruaril Briti parlamendihoones Individuaalse Vabaduse Ühingu kokkutulekul, millest osa võtis sadakond Inglise avaliku elu tegelast, nende hulgas eesti kirjanik Gert Helbemia abikaasaga, sõnavõtuga milles ta tõsiselt hoiatas läänit koeksistentsi-umelmate eest: "Kommunism on humansest nagu tegev anakronism — see on nagu uskumine taimetoitlastest tiigri olemasolusse".

Kokkutulekut presideeris parlamentilise William Clarke. Society for Individual Freedom võitles isiku vabaduse eest ja on korduvalt protesteerinud vabaduse vägistamise vastu N. Liidus. Liikmeskonda kuuluvad parlamentiliikmed, töösturid, arstid, juristid, ajakirjanikud jne. konservatiivsetest ringkondadest.

Ühingu esimees Sir Ian McTaggart tutvustas Peter Sadeckyt, kes kuus aastat oli Venemaal ühendusse vene üliõpilastega, kellede hulgas levitati pörandalust seeriast "Oktjabriana". Kangelanna on seeria "seks-pomm" punatähga ot-

saes ja sisus on satiriiline vaatlus praegusest Nõukogude ühiskonnast.

Moskva kultuuriajakiri "Literaturnaja Gazeta" ründas hiljuti Sadeckyt, süüdistades teda seeria "võitluses" sellele poliitilisele satiiri "juurdeluuletamisega".

Sadecky jutustas, kuidas ta Tshehhoslovakkias sai kommunistliku kasvatusse ja oli suureks vene vaimeks, kui ta pääses Praha filmiakadeemiasse. Seal äratas ta oma "progressiivsus" ja andega tähelepanu, ning kutsuti ennast täiendama. N. Liitu ja ühilasid loenguid pidama, milles ta ülistas vene filmikunsti ja ründas lääne filmi.

Vene üliõpilaste hulgas liikudes sattus ta ühes erakodus ühendusse vene noortega, kes talle selges teid nõukogude režiimi absurduse, kus kunst, kultuur, kirjandus jne. on tehtud vaid ajudepsemise vahendiks — sellest on tehtud vaimeks tödede prostitutsioon. Vastupanugrupp nimetaski ennast pilkselt "Progressiivse Poliitilise Pornograafia Grupiks".

Sadecky alustas nüüd, nagu ta jutustas, tõelist kaksikelu, olles päeval pesuehtne ja õiguskliik parteimees, kes aga õhtul sai kokku teistimõtlejatega.

Sõjaväeteenistuses sai Sadeckyt hiljem Varssavi pakti salalure vene Järg. lkh. 11

EESTI EMAL 21 last

NEW YORK (VES) — Ameerika pressiaagentuuri UPI vahendusel avaldasid ameerika ajalehed foto 44-aastasest eestlannast Ilse Saarest, kes elab Saarbrückenis, Lääne-Saksamaal. Ilse Saar sai neil päevil nimelt järeldoridest emaks: tema äsja sündinud tütar Claudia on Ilse kahekümne-aastane laps.

Eesti palve kongressil 24. veebr.

WASHINGTON (VES) — Eesti Vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril peab Esindajatekoja üldkoosoleku traditsioonilise avapalvuse abi praost Max E. Saar New Jersey. Nõusoleku eesti kirikuõpetajale palvuse pidamiseks hankis Esindajatekoja ametlikult vaimulikult, kaplan dr. Edward G. Latchilt Eesti Rahvuskomitee.

Shveitsi leht küsib: Kas N. Liit tunnustab edasi Hitleri-lepet?

ZÜRICH (EPL) — Nõukogude Liit ja teised idapiirkonna maad, ning neist ennekõike Tshehhoslovakkia, nõuavad Lääne-Saksa valitsuselt 1938. aastast pärineva Müncheni kokkuleppe kohta seletust, et see oli ex tunc kehtetu. See tähendab, et sellel kokkuleppel algusest peale puudus kehtivus ja tähtsuse. Selle vastu on Lääne-Saksa valitsus, kes arvab, et selle kohta, mis oli, et saa omelt ütelda, et seda üldse ei olnud. Kui Nõukogude Liit seda soovib, siis tuleb ka Nõukogude Liidule esitada nõue, et ka Moskva tunnustaks ex tunc kehtetuks need lepingud, mis ta sõlmis teiste rahvaste ja vööraste territooriumide anastamiseks ja ikestamiseks.

Selle meenutuse maailma avalikkusele ja Nõukogude Liidule esitas Shveitsis ilmuv ajakiri "ZeitBild" (nr. 1 — 1972), kus tuuakse ka nende ex tunc kehtetaks tunnustamist vajavate lepingute loetelu. Esikohal seisab Saksa-Vene mitteralleletungi leping (Nichtangriffspakt) ehk n. Ribbentrop-Molotovi pakt, mis sõlmiti 23. augustil 1939. Selle pakti sõlmija anti Nõukogude Liidu huvi- ja

mõjusfääri Soome, Eesti ja Läti (punkt 1), Ida-Poola (punkt 2) ja Bessaraabia (punkt 3), praegune Moldovaavia.

Sellele pakile lisandus 28. augustil 1939 sõprus- ja piirileping (Freundschafts- und Grenzvertrag), millega likvideeriti Poola vahariik ning jagati ta territoorium Nõukogude Liidu ja Saksamaa vahel (punkt 1). Ka arvati siis selle le-

pingu salajase lisaprotokoll (punkt 1) korras Leedu Nõukogude Liidu mõju- ja huvisfääri kuuluvaks.

Kolmandaks kuuluvad ex tunc kehtetaks tunnustamisele ka kokkulepped vastastikkuseks abistamiseks Nõukogude Liidu ja Eesti (sõlmiti 28. septembril 1939), Nõukogude Liidu ja Läti (5. okt. 1939) ning Nõukogude Liidu ja Leedu (10. okt. 1939) vahel. Järg. lkh. 11

Linköpingi-sümposionil: Euroopa ühinemine teeks Nõukogude dominantsi vastu

LINKÖPING (EPL) — N. Liidu esmaseks ja kaugemaks eesmärgiks on saavutada Euroopas olukorda, kus USA tõmbab siit välja oma väed ja lääneriikide kaitseorganisatsioon NATO likvideeritakse, ütles Linköpingi ülikooli poolt korraldatud Euroopa-sümposionil prof. Leonard Schapiro, tuntud inglise kremloloog, kes leidis, et vene aktiivsuse taga n. n. Euroopa julgeolekukonverentsi kokkutulemiseks seisnevadki samad eesmärgid.

Kui USA lahkus Euroopast, siis tekkis tugev vene dominants, mida nad kaustaksid siis ära nagu nad praegu oma mõju maksma panevad Soome üle.

See tähendaks välispoliitika kon- Järg. lkh. 11

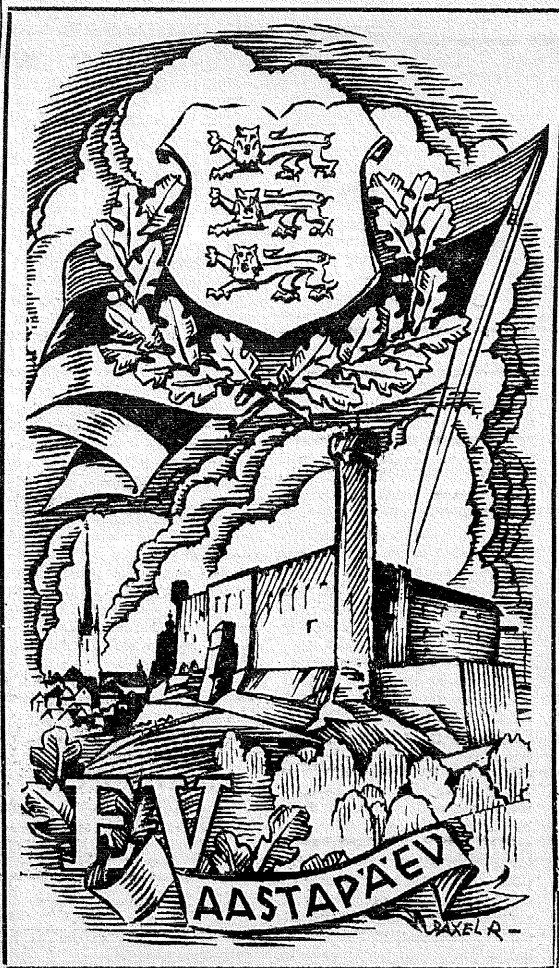
Eesti vaimulik raamat Kuningl. Raamatukogus

1. märtsil avatakse Stockholm Kuninglikus raamatukogus eesti vaimuliku kirjanduse näitus. Avakõne peab Stockholm piiskop Ingmar Ström ja laulab Stockholm koguduse koor Jüri Raldi juhatusel. Näituse korraldajaks ja läbiviijaks on EELK Stockholm kogudus. Väljapanekud pärinevad ajavahemikust 1535 — 1971. Raamatuid on laenuatud Rootsi, Soome ja Taani raamatukogudest, peale selle veel erakogudest, kelledest tuleb esile tõsta dr. Friedrich Akeli piiblikogu. Paljude harulduste hulgas kerkivad esile 5 raamatut, millised on ainad olemasolevad eksemplarid. Neile lisandub ainulaadne ja kaunistustega varustatud Uue Testamendi käsikirja aastast 1705.

Vanim järk on lünkadeta esindatud, rõhutades Rootsi panust eesti keelse raamatu ilrumisel. Ajavahemikust 1827—1917 on võidud näitusele välja panna üle kolmekümne trükise. See materjal kerkis esmakord-

selt ja tõsiselt üles kui K. Veem Helsingi ülikooli raamatukogus leiduvad materjalid üksikasjalikult läbi töötas.

Eesti Vabariigi- ja paguluses II- Järg. lkh. 11

Prof. Walter Hallstein: "Neutraalsusel ei ole paika EEC-s"

EPL

19. veebruaril 1972

Eesti rahva püha

Eesti Vabariigi aastapäev on Eesti rahva kõige olulisem tähtpäev, vaatamata sellele, et see vabadus, mis koitis 54 aastat tagasi, kustust juba 32 aastat tagasi suure ja vägivaldse naabri interventsioonis ja vägivaldsest anastusest. Eesti rahvas teostas aastal 1918 oma enesemääramise, lahti murdes end vene koloniaalsüsteemist ja näidates, et juba kolmetekümmendal sajandil alanud võõras ikestus ei ole suutnud meie rahva identitsust murda ja vabadustahet lüüa.

See oli pärast ligi 700 aastat kestnud vangipõlv Eesti rahvale suurimaks imeks saavutamata sda iseloomist, millest intsidid leelotajad ja mida keegi ei sõndanud realsseks pidada. Esimese maailmasõja järel kerkinud rahvaste enesemääramise ideed saavutas aga teostuse ka Eestis. Et see ei olnud tühi-paljas eksperiment ja ilusate loosungite püstitamine, näitavad Eesti Vabariigi kaks iseseisvuse aastakümnet ja julge enesekaitsetahe, mis avaldus Vabadussõjas ja ka Teises maailmasõjas.

Eesti rahva püha, E.V. aastapäev, on nimetatud ka Vabaduspäevaks ja Iseseisvuspäevaks — neist viimane hõlmab kõige laiemalt selle päeva mõtet, milleks on Eesti rahva enesemääramine, õigus otsustada ise oma kodus oma saatuse üle. Sellest õigusest ei ole Eesti rahvas kunagi vabatahtlikult loobunud. Eesti rahva enesemääramine on toimunud ja seda on tunnistanud suur osa maailma riikidest, kaasa arvatud meie maa praegune okupant, kes seda tegi pühakuil lootusega Eesti iseseisvust respektiida Tartu rahulepingus.

Ükski "reaalpoliitika" ei saa meie enesemääramist olematuks teha ega õigustada vägivaldset okupatsiooni, mille ainsaks "rahvusvaheliseks" aluseks on kahe kriminaalse diktaatori, Stalini ja Hitleri, vahel sõlmitud salapakt Ida-Euroopa alade omavaheliseks jagamiseks — akt, mida N. Vene ajaloosid tahtlikult on "unustanud" kui piinliku fakti. Okupantide katsed sõidustada iseseisvat Eestit "lähenemise" Hitleri-Saksamaale nurjavad maa mõttetuse otskohe Molotov-Ribbentropi kokkuleppe, millega just natsionaalsed Eesti kui "peenraha" vahetada muude huvide vastu ja selle maa ning rahva asjaosaliselt küsimata loovutasid N. Liidule ja selle poolt teostatavale terrorile. Terrorile, mis on laastanud maa ja tema inimmaterjali rohkem kui ükski sõda ja seadnud maa uue koloniaalrezhiimi alla.

Rezhiimi alla, millise poliitika ohustab Eesti rahva kui oma maa peremehe eksistentsi rohkem kui kunagi varem, sest kui 700 aasta jooksul eestlased oli tegu vaid ülemvõimuga, siis esmakordselt on uue koloniaalsed eesmärgiks muuta maa rahvastikuline koosseis vastavalt oma suvale ja eesmärkidele, uputada Eesti rahvus sisse tüüritud massidesse.

Kui Eesti rahva püha järjekordselt pidulikule märkimisele tuleb, siis on see meenutuseks, et Eesti rahvas ei ole oma õigust kaotanud vägivaldse vastamata. Seda õigust kriipsutavad alla meie välisesindused, tuletades meelde, et Eesti Vabariigi okupatsioon veel kolm aastakümnet peale selle teostamist, ei ole saanud rahvusvahelist tunnustust. USA ja paljud teised riigid on seisukohal, et Eesti rahval, samuti kui läti ja leedu rahvastel,

on sama õigus enese elu juhtimiseks kui kõigil nendel teistel rahvastel, kes pärast Teist maailmasõda on saavutanud vabaduse ja enesemääramise ning kuuluvad nüüd maailmaorganisatsioonide, kuhu need rahvad oma iseseisvate riikide kaudu kuuluvad juba enne sõda sõda ja laimatuult täitsid oma kohustusi. Teatavasti heideti praeguse maailmaorganisatsiooni juhtivaid riike N. Liit Rahvasteliidust välja just vägivaldse tarvitamise pärast Balti riikide vastu.

Balti riikide ja rahvaste õigus on erakordselt tugev ja see asjaolu sunnib seda õigust vägistatud riikidele väsimatult otsima teid, et selle õiguse meenutamist lõpetada ja kanda anastusi n.ä. pärisoman-dina Euroopa ja maailma krepostiraamatust. See ei ole talle kergeks osutunud ja püüdsid jätkuvad. Bonni valituse status quo aksepteerimine ei olnud rohkem kui üks asde nende teel — Euroopa julgeolekukonverentsil tahetakse saavutada kui mitte muud, siis vähemalt järgmist aset.

Eestlased lääned on pidanud pikka võitlust oma maa ja rahva kaitsmiseks koos balti naabritega. Kuna see võitlus otseselt ei ole horisondil tagant suutnud välja tuua mingit vabadusekoitu, siis kerkib läbematu hääli, millised nõuavad "uut poliitikat". Paraku ei ole aga meie poliitilise ead suurenenist ette näha ei lähemas ega kaugemas perspektiivis ei ette pandud "minevikku unustamises" ja enesemääramise taotlustega uuesti pealehakkamises kui ka "paasikivi-liinides" ja "satellitluse-taotlustes", sest kõik need on sisuliselt järeleandmised ja oma juba ammu rahvusvahelisel saavutatud õiguste ja positsioonide mahajätmine.

Nagu öeldud, on asi balti rahvaste õigusega läänemaailmas päevaselge ja raske oleks uskuda, et seal keegi hakkaks väitma, et mida Hitler venelastele on annud, see on ka nende pärisosa. Keegi ei saa olematuks teha valimisvastuast, et see keskaegset inimesteühendust ja kultuurilist rühmitust. Ja seda, et kõige sellega hakkama saanud rezhiim istub koloniaalvõimuna ikka veel ikestatud rahva kukil keelates ja käskides.

Keegi ei saa ütelda, et eestlasele senisel võitlusel ei oleks olnud mingeid tulemusi. Sellel on ühel pool olnud mõju väljaspoole, hoides ära, et meie õigus kaotaks aktuaalsuse ja ka sissepoole, s.o. Eestisse, kus koloniaalne okupatsioonivõim ikka ja jälle on sunnitud arvutama välisopiniooniga, olles nii vähemalt teatud määralgi pidurdatud (kahuks aga mitte takistatud) oma küllalt ilmses eesmärgides. Järelikult ei ole Eesti võitlus muutunud kaugeleiki asjata väljaspool kodumaad. Vastupidiselt: see on olulisem kui kunagi varem.

KLA

Vabaduspäeva vastuvõtt

Eesti Vabariigi 54. aastapäeval, 24. veebruaril kl. 16-19 toimub Vabaduspäeva vastuvõtt Eesinduse ruumes (Sandhummagat. 1) Vastuvõtu korraldab Eesinduse Stockholmis Naisring.

● Nakkas sündis Gunnil: ja Esko Kiviojale teine tütar

VÄLISKOMMENTAAR

PEKINGI VÄLISABI

Läänemaailmas on kuni viimase ajani peamiselt püütud silmas pida Nõukogude Liidu välisabi arengumaadele. See oli niimelt ala, mille kaudu võis mõndagi seiguda Kremli septsuste kohta ühenduses tema ürgkavaga vaba maailma õnestamises kommunistliku agressiooni huvides. Kõnades tähelepanu eeskätt Nõukogude Liidule, jäeti tahestatmata tagaplaanile see, kuidas on olnud lugu Puna-Hiina abianimisega välismaailmale. Seda lunka aitab nüüd täita Ühendriikide valituse ametlik teadustus, mis avaldati jaanuari lõpul. Kahjuks piirub aruanne peamiselt majandusliku abianimise vastimisele, puudutamata sõjaväelise abistamiseks kulutatud summasid. Nõnda ei käsitleta aruandes näiteks NLiidu sõjaväelisi abi Egiptusele ja Kuubale, samuti kui Puna-Hiina oma mitmele kommunistlikule maa, Pa-

kistanile ja Palestiina sissidele. Tõenäoliselt pole ameerika aruandes neid küsimusi üles võetud põhjusel, et nii N. Liit kui Puna-Hiina on vastavaid andmeid pidanud salajas-teleks, mispärast puudub ka võimalus neist järeldusi teha.

Sellest puudusest hoolimata ei jäta USA valituse ametlik teadustus mingit kahtlust, et Puna-Hiina annab arengumaadele palju suuremat abi kui Nõukogude Liit. Pekingi välisabi on aastate jooksul kujunenud tähtsaks osaks tema välispoliitika üldise. Arengumaade abistamist arendades oli Pekingi seisukohast esialgu tähtis võita oma poolele Liitunud Rahvaste Organisatsiooni paljusid maid Aafrikas ja Ladin-Ameerikas, kes varem olid pikemat aega saanud majanduslikult toetust Rahvus-Hiina Formoosa saarel. Teiseks motiiviks kujunes hiljem konkurents N.

Liiduga, olgu näilik või tõeline. Sisa kuulub näiteks abianimise Albaaniale, Põhja-Vietnamile, Põhja-Koreale ja isegi Rumeeniale. Viimane sai Puna-Hiina 1967. aastana 240 miljoni dollari oma järjekordse viisaastaku läbiviimiseks. Puna-Hiina oli ka see, kes andis Rumeeniale kõige suuremat abi maad taanend uputus-puhul.

Naabermaad Birma, Pakistan, Afganistan ja Nepal moodustavad teise rühma, kes on saanud rohkem abi Puna-Hiina. Kõige suuremateks kasusaajateks pünahinlaste kasvavast välisabist on siiski paljud väikesed maad Aafrikas. Puna-Hiina tähtsaimaks ettevõtteks siin oli raudtee ehitamine Tanzania ja Zambia vahel, milleks kulutati 400 miljoni dollari. 1971 augustis elustas Peking uuesti ka vana välisabiühenduse Egiptusele 60 miljoni dollari väärtuses, kuigi oli tegemist venelaste kausaegse soosimaa. Kokku võttes on Pekingi välisabi kasvamine olnud väga kiire. Kui 1969 sõlmiti 8 abistamislepingut, siis juba 1970 oli neid 29 ja 1971 veelgi rohkem, nimelt 29. Rahasse arvutuna moodustas Pekingi välisabi aastal 1970 üle 730 miljoni dollari, s.o. niisama palju kui seni oli kulutatud ligemale viieteistkümne aasta jooksul.

Pekingi välisabi on saanud hea kuulsuse, sest üldiselt on tema tingimused väga soodsad. Laenuid on intressivabad ja nende tasumisele pole kiiret. Laenude tähtajaks on 20 kuni 50 aastat, kusjuures esimese kümne aasta jooksul pole tavaliselt vaja mingit tagasimaksmist. Pealegi on pünahinlaste välisabi suuremalt jaolt kingitusena laadi, eriti võrreldes Kiinli välisabiga. Selles mõttes on Puna-Hiina välisabi umbes neli korda parem kui N. Liidu oma. Teiseks lepitavad abianidja ja abisaaja tavaliist omavahel kokku selles, kuidas abistamist läbi viia. Kui on tegemist suuremate projektidega, nagu näiteks Tanzania-Zambia raudteega ja sedamahtimisega Mauretaania, siis tavapünahinlaste oma peale tähtsamat osa tööst, kus on mõeldudv tehnike ja tööliste hulgaline rakendamine.

Nagu varem oli tähendatud, ei hõlma Pekingi välisabi sõjaväelisel abistamist mitesugusel kujul võrdmisi paljudele maadele. Avaliku välisabi hulka ei kuulu ka Hiina Puna-Hiina abistamised loodusõnnetuste puhul, milleks on läbiseigi kulutatud 15 kuni 20 miljoni dollari aastast. Väärir märkimist, et säärase abi on Peking andnud ka maadele, milleda tal pole praktiliselt olnud mingit ühendust, nagu näiteks Filipiinid. See kriipsutab liigelt alla lahkuminekuid Pekingi ja Kremli välisabi vahel, kuigi eesmärk võib olla üks ja sama.

A. K.

Eesti välisvõitluse UUEST TAKTIKAST

12. veebruari Eesti Päevalehes refereeritud Göteborgis toimunud arutlusest ülemaailmse Eesti rahvuskongressi resolutsioonikavandi ümber, mille on esitanud ülemaailmse Kesknõukogu, on kergitanud mõtteid ka mujal. Alljärgnevas vaaleb Anders Kõlgi poolt koostetud esitatud n.n. Lundi-resolutsioonikavandit Rootsi Eestlaste Esinduse esinduskoos liige Ado Irvall Borisist.

Ado Irvall kirjutab toimetusele:

On vajalik, et me sõelume ajalehes n.n. Lundi-resolutsiooni-ettepanekuid. Pean õigeks, et vabade eestlaste ühine välisvõitluse deklaratsioon UNO-deklaratsioonide, massimeedumile, riigijuhitidele jne olgu vaba meie siemistest võitlustest. Küng ei soovi nimetada Vabariigi tunnustamist meie pealesandana. Ta nimetab enesemääramise õigust. Eesti rahvas võitleb oma juba 50 aastat tagasi Eesti Vabariigi tunnustamist, mis sisaldab ka enesemääramise õiguse. Küng ei soovi millegipärast nimetada rahvamõrva Eestis. Kas ei ole meil kohustus maailmale jällegi meelde tuletada, et N. Liit on ühel või teisel viisil mõrvanud ühe kümneidküme milje rahvast?

Küng tahab meie pealesandes teha vene kolonialismi vastu võitluse. Mike? Kas okupeeritud Holland, Taani, Prantsumaa Belgia või Norra ei nõudnud okupandi kõrvaldamist nendelt maadelt? Kui me vabaneme vene okupatsioonist, siis oleme vabanenud ka vene kolonialistidest. Kas Küngil on teine mõttekõik?

Kokkuvõttes võtta Lundi-deklaratsioonist välja järgid punktid kas ja viis, mis on sisuliselt kordamised teistele punktidele. Selle asemel tuleb tingimata juurde võtta deklaratsioon meie senisest tööst kui ka meie rahva oletatavast saatusest kui venelaste võim piisib meie maal 20-30 aastat. Meil on küllalt fakte N. Liidu rahvamõrvadest ja venestamisest, mis ei luba meid unistada inimõigustest N. Liidus. Välisvõitluse deklaratsioonis peame lihidalt tutvustama, kes me oleme ja mida me soovime, et UNO-liikmed, massimeedia ja rahvaste juhid tekiid meie maa ja rahva huvides.

Teeksin järgmised ettepanekud:

■ Oleme okupeeritud vabad eestlased ja N. Liidu poolt okupeeritud Eesti rahva lahutamatu osa.

■ Eesti iseseisvuse hävitav N. Liit juunis 1940 vastavalt Hitleri-Stalini paktile.

■ Ainult vabal eestlaskonnal on praegu võimalus olla ka moraalset kohustused oma rahva nimel nõuda Eesti Vabariigi tunnustamist jätkamist ning Eestimaa ja rahva vabastamist N. Liidu võimu alt sundvenestamisest ja rahvamõrvast, mida N. Liit on teostanud üle 30-aasta.

■ Vabast eestlaskonnast on suur osa eesti põgenike, kehel õnnestus sõjamõlles põgeneda vabadele maadele ja saada asilask. See massipõgenemine (1944) põhjustas venelaste

rahvamõrvad Eestis 1918-19 ja 1940-1941.

■ Peale Stalini surma jätkab N. Liit uute meetodite kohandamisega nii rahvamõrva kui ka Eesti maaavarade ning rahva-varade röövimist (ekspuaterimist).

■ Eesti rahvas ja Eesti Vabariigi sõjavägi on kannud suuri ohvreid, et pidurdada vene kommunisti levikut lääne poole Läänemerd.

■ Eesti Vabariik kuulub täisõigusliku liikmeks Rahvasteliitu ja täitis sõlidaarselt kõik oma kohustused välisriikide vastu. Minoriteetid Eesti Vabariigis omanid seaduste kohaselt paljud õigused, mis ei esine veel 1790-ndal aastal paljude vabade maade minoriteetidel.

■ Organiseeritud rahvusgruppidega oleme võõrsil võidelnud suurte raskustega, et säilitada võõrsil eesti keelt ja eesti kultuuri. Oleme aineliist abistanud oma kaasmaalasi okupeeritud kodumaal. Paljud vabad eestlased on saanud kõrgema koohariduse. Tuhanded meist on spetsialistidena omanid erilalad vabade asukohamaade teenistuses.

■ Peame oma kohustuseks maailma vabadele kodanikele meelde tuletada, et N. Liit on oma 50-aastase ajaloo kestel hävitanud ja venestanud mitmeid väikesi N. Liidu rahvusgruppide. Okupeeritud Eestisse rändab igal aastal sisse elanikke N. Liidu sisemaadelt. Vene keel on kohustuslikuks keeleks algkoolidest alates. Võõrkeelsed N. Liidu ametnikud on juhtivat kohtalad eesti majandusaladel kui ka poliitilises elus ja eestlastel ei ole sõna- ega trükivabadust. Kardame tõsiselt patset eesti rahvusgruppi hävitamist.

■ Neil põhjusil pöördume vabade maa valituste, riigijuhitide, massimeedia ja võõrrahvastest sõprade poole, et Eestimaa ja rahvas vabaneks viivitamatult N. Liidu okupatsioonist.

ADO IRVALL

VAHETATUD NIMI

16. veebruari Eesti Päevalehes leheküljel 4 avaldatud Eduard Reiningu kirjutises "Publikuhoike Kultuurikoondise juubellähtistamine Stockholmis" on teise veeru neljandas lõikes ära vahetatud deklaratori nimi, milline oli Siiri. Kirisa (ja mitte Siiri Kuldepp, kes programmis esines teisel).

■ Jaapanisse Sapporo talveolümpiamängudele sõitis pr. Jula Strauss Stockholmist. Ta on olnud ka Tokio ja Mehhiko olümpiamängudel.

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kõlja
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor
Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstuna Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eskilstuna, tel. 016/14 772
Tellimispstgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete pstgiro 00 59 00-0
Eesti Päevaleht Förlägs AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 147-
Termin (4 kuud) kr. 53-
Kuu kr. 15-
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLÄGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilstuna 1972

Prof. Oksaar viibis Euroopa-sümposionil

Prof. Els Oksaar võttis osa Euroopa-sümposionist Linköpingis.

Seoses Euroopa-sümposioniga, mille korraldas Linköpingi ülikooli filoloogilise osakonna teadlaste ühisühendus, viibis lühemat aega Stockholmis Hamburgi ülikooli eestlannast professor Els Oksaar, kes oli ainsa keeleteadlasena kutsutud Linköpingisse ettekannet pidama.

Vestlusel Eesti Päevalehega märkis prof. Oksaar, et sümposion kuvas, tõstes üles kogu Euroopa ühennemistlikumise probleematikat, selle hulgas ka "ühise keele" ja rahvuskeelte küsimus, seega mitmekeseliselt.

Prof. Els Oksaarel on viimastel aastatel olnud palju reisid ühenduses küllalisprofessorina ning mitmesugustest teadlaste kongressidest osavõtmisega, kus ta on tutvustanud oma uurimistulemusi. Ka sel aastal on tal mitmeid selliseid reiseid ette näha: augustis võtab ta Inglismaal Cambridges osa rahvusvahelise keelte ja kirjanduse liidu kongressist, seejärel Kopenhaagenis rakendava keeleteaduse kongressist, septembri alguses Itaalias Bolognas rahvusvahelise lingvistide kongressist ja selle järele Austrias Wiinis fonoloogide kongressist. Novembri sõidab ta Kanadasse, kus Toronto tal tuleb esineda maailma antropoloogilisel kongressil ettekandega — ta esineb ettenähtud ettekannetega ka kõikides teistes kohtades.

E. Komitee valimised

Eesti Komitee valimismaterjalid on Eesti Komitee liikmeks välja saadetud. Kui mõni hääleõiguslik liige ei ole materjali saanud, siis palutakse pöörduda Eesti Komitee büroo poole.

Hääleõiguslikud on kõik Eesti Komitee liikmed, kellel on tasutud 1970 või 1971 liikmemaks ja rahvapensionid ikka jõudnud liikmed, kes on liikmemaksu maksmisest vabad. E. Komitee Asemikeogu valimistel toimub hääletamine 17. veebruarist kuni 29. veebruarini. Hääletusmaterjali võib saata postiga või isiklikult tuua Eesti Komiteesse.

Lõuna-Rootsi uus Veebruar Komitee juhatus

LUND (EPL) Veebruarikomitee esindajate kokkuteleku — esindajatekogus — valiti Veebruarikomitee uude juhatusse esimeheks Madis Laas, Lund, abiesimeheks David Karopun, Kopenhaagen, sekretäriks Eva-Merike Kangro, Lund, laekuriiks Heiner Erendi, Helsingborg, ametita juhatusliikmeiks Rein Asu Malmööst ning asemikeks Arnold Sergio Landskronast ja Agu Krrsa, Malmöst. Juhatusse aadressiks on: c/o Madis Laas, Boels väg 5, Hjärup, 222 48 Lund, telefon 040/46 53 85.

Veebruarikomitee esindajatekogus ühte koosseisu kuuluvad: Helsingborgis H. Erendi, A. Prees ja H. Ödick, Kopenhaagenis D. Karopun, J. Merevili ja August Koern, Malmös R. Asu, A. Kriisa ja P. Tundo ning Lundis E.M. Kangro, A. Koern ja M. Laas.

1971. a. laekus Veebruarikomitee teotuskorjandusest kr. 478.97. Veebruarikomitee peamiseks ülesandeks on olnud muuseumi Eesti Vabariigi aastapäeva aktuste korraldamine Lõuna-Rootsis ja Kopenhaagenis. Viimase ajal on töle rakendatud ka Lõuna-Rootsi Eesti Maja toimikond.

Okup. Eestist: Pikad juuksed koolis on poistele keelatud

Pikkade juuste kandmine, lohakas riietus, viisakuse-kommete puudumine ja muud taolised noortest e puutuvad küsimused-probleemid on Eestis nagu mujalgi valutsaks päevaküsimuseks. Millisel määral need küsimused praegusel kodumaal koolile korraldajatele ja juhtidele murets valmistavad ja millised abinõud puuduste kõrvaldamiseks tarvitusele on võetud või tarvitusele tuleks võtta, selgub ühest pikemast, kaheksaveerulisest joonelusest "Rahva Hääles".

E. Luik kirjutab selles artiklis muuseas: "Tallinna linna TSN Taitvõimekomitee haridusosakonna juhataja L. Türrpuu kõneles kooli seisukorra eeskirjadest, mida kõik õpilased hästi ei tunne, mõne kooli garteroobis valitsevast korratusest, lauakommete õpetamise vajadusest — ja siis ollaksegi taas pikkade juuste juures tagasi.

Kuigi Tallinna Moemaja esindaja eelmisel nõupidamisel jõuliselt hoo pis seda toonitas, et juht pikkade juuste ümber kord ometi kaoks. Pedagoogide pere ja suur osa üldsuse esindajad jäid siiski teisele seisukohale, nõudes õpilastel koolis ja väljaspool kooli eale sobivaid ja hügieenianõuetele vastavaid õpilaskihte soenguid.

Vanemate klasside poeglastel tuleb pikendatud soengu ja pikkade juuste kandmist jälgida, et need ei oleks mingil juhul pikemad kui pluusi kraeni, ei kataks kõrvu, oleksid alt korralikult põetud ja alati hästi korrastatud. Edasi: ei pooldatud seda, et 7 klassi (incl.) lubataks kanda pikki kraeni ulatuvaid juukseid (poeglastel), kuna tütarlastel lubatakse kanda ka pikki, hästi korrastatud ja kokkupandud juukseid. Vanemate klasside tütarlastel lubada pidulikeks sündmusteks teha tagasihoidlikke soenguid.

Edasi astuti seisukohale, et õpilased ei tohi kanda sõrmuseid (väljaarvatud koolisõrmus), kõrvarõngaid ja teisi silmatorkavaid ehteasju. Ei tohi lakkida küüsi, värvida ripsmeid ega kasutada teisi dekoratiivseid kosmeetikavahendeid.

Rikkad lääne juudid pole rahul Iisraeliga

NEW YORK — Ühendriikide ajakiri "Newsweek" mainib, et Iisraeli peaminister Golda Meir'il on tekkinud suured lahkemised läänemaalil as elavate rikkaste juutidega, kes on doneerinud suuri summasid Iisraeli riigi ülesehitamiseks. Donaatoreid arvatakse ajab Golda Meir Araabia riikidega suhtlemisel liiga põikpäiselt poliitikat, mis võib lõppeda Iisraeli suure katastroofiga.

Kriitika on viimaste kuude kestel võtnud laialdasel määral nende juutide hulgas, kes mõeldud aasta kestel on toetanud Iisraeli riiki ligemale 100 miljoni dollariise summaga.

Nende ringkondade esindajad väidavad, et Egiptuse president Sadat tahab tõeliselt rahu ning on valmis tunnustama Iisraeli riiki ja andma Iisraelile Suessi kanali kasutamiseks õigused kui ta saab tagasi Siinai poolsaare. Golda Meir oma põikpäisuses ei taha aga midagi teada sellisest kokkuleppest, kartes ilmselt, et teda peetakse pehmekaeliseks ja järeleandlikuks.

Euroopa juute häirib eriti, et nad toetavad oma rahadega tahtmatult Golda Meiri poliitikat. Nad mainivad, et Iisraeli võimud rakendavad suure osa saadud toetussummadest vallutatud maalade asustamiseks, mis ei ole õige, kuna need on okupeeritud alad.

Euroopa rikkad juudid on ühtlasi häiritud, et Golda Meir kiistab isegi kõiki maailmaprobleeme selliselt nagu oleksid need Iisraeli sise-mised probleemid.

● Huntsvilles Alabama osariigis USA-s sai 80-aastaseks ins. Rudolf Ise, end. E.V. asukonsul Brasiilias ja hiljem majandusministeeriumi tööstusosakonna vanem tööstusinspektor. USA-s tegutses ta insenerikonsultandina kuni pensionile minnekuni.

Prof. Tarmo Oja valiti uueks Stockholmli Eesti Osakonna inspektoriiks.

Stockholmli Eesti Osakonna maapäev 23. jaanuaril valis Osakonna uueks esimeheks kuraatoriks Mart Maandi. Uueks inspektoriiks valiti prof. Tarmo Oja.

Teise kuraatori kohale valiti Jaan Jakobson ja kolmandaks kuraatoriks Mai Männik.

Osakonna klubi juhatusse kuuluvad Mart Aaspere, Haide Jungerman ja Eva Klemmer, kuna ametialguseks konsultant Reet Mägi.

Revidendid valiti tagasi: Erik J. Sergio ja Tiit Nurmela.

Kõnelejaid AKTUSEL Stockholmis

Karl-Erik Strömberg

Eesti Vabariigi 54-nda aastapäeva aktusel Stockholmis Folkets Huseti kongressisaalis pühapäeval, 20. veebruaril kell 13.00 kõneleb rootslaste esindajana Riigipäevaleiget Karl-Erik Strömberg. Kanadast sõidab aastapäevaks Stockholmli Ülemaailmsele Eesti Päevade Peakomitee esimees Robert Kreem. Külasiskõnelejate esinemine toimub pärast Rahvusfondi esimehe Endel Kreppi aktusekõnet.

Riigipäevaleiget Karl-Erik Strömberg kuulub poliitiliselt Folkpartiet ridadesse. Elukutselt on ta pedagoog — koolidirektor Tumbas. Aktiivsel kaasa töötanud koolijuhatajate ühingu ja Rootsi Missioonühingu, samuti mitmesugustes kommunaal-organisatsioonides, eriti mis tegelevad elanute ja haiglate ehitamise küsimustega. Riigipäevaleikemena töötanud mitmesugustes komisjonides, mis käsitlevad hariduslikke, sotsiaalseid ja miljööküsimusi. Võõrkeelte tundjana osa võtnud riigipäeva ja kommunaalorganite ametlikel õppereisidel välismaadesse.

Robert Kreem on silmapaistvalt aktiivne, mitmekülgsete huvidega juhtiv tegelane Kanadas eesti ühiskonnas. Sündinud Saaremaal 1923.a., harduse saanud Eestis, Saksamaal, USA-s ja Kanadas. Praegu Ontario osariigi valitsuse juures pensionärade ühiskondliku tegevuse nõunik, varem lastekaitse piirkondlik juhataja ja rahvusvahelise instituudi direktor. Eesti organisatsioonide sektoris praegu Ülemaailmsele Eesti Päevade Peakomitee esimees ja Kanada Eestlaste Alajoo Komisjoni esimees. Varem olnud Eesti Abistamiskomitee Kanadas esimees, Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu presidend, I Põhja-Ameerika Eesti Päevade Peakomitee esimees, Toronto Eesti Maja suurseltsi juht ja jne.

Aktuse algus on kl. 13.00 (kell 1 p.äeval). Aktuse pääsmiseid ei ole osta ka kohapeal, alates üks tunni enne algust. Pääsmete hind 7.-, 10.- ja 12.-krooni.

USA-analüüs okupatsiooni kohta Eestis

NEW YORK (VES) — USA eestlaste keskesinduse Eesti Rahvuskomitee informatsiooniteenistuse väljaandena ilmus kongressi Esindajatekogule liikme Lee H. Hamiltoni poolt tehtud analüüs N. Vene, eriti selle valitsevate ringkondade ja kompartei telgitaguste kohta, millest silmapaistvalt suur osa on pühendatud ka Eestimaa kommunistliku partei I. sekretäri Kibina rollile Moskva valitseva kliki omavahelises intriigides.

Analüüs, mille maht on üle 23.000 sna, nimetatakse valitsuse uurimuseks, "government study", mille juures rahvasaadik Hamilton arusaadaval põhjustel ei avalda, kes uurimuse on tehtud välisministeeriumi, keskuurageentuur (CIA) või mõne teise riikliku asutise poolt. Paljud tead lervitatakse Eesti Rahvuskomiteega sidemes olevatele isikutele, kuid see on saadaval igale asjastuhtatule.

● Üks ameerika firma impordib Haidi saarelt iga kuu 5000 kuni 6000 liitrit verd, mida Haidi kehavad elanikud müüvad raha saamiseks. Firma teenib iga liitrit puhaskasu 4–5 dollarit. Firma omanik on Joseph Gorinstein New Yorgist.

VEEL ON ÕIGE AEG

eeltellimisel tellida Kirjastus Orto väljaandel ilmuvat suurt perekonnapiiblit

Suur Piibel

mis sisaldab 1300 leheküljel Uue ja Vana Testamendi ja Apokriifa raamatud. Kaunistustena 226 tervet leheküljel G. Doré gravüüri ning värvipile teistelt suurmeistritelt.

Eeltellimise hind kr. 200.— (pärast ilmunist kr. 400.—)

Piiblit võib tellida ja tasuda 4 kuu jooksul a kr. 50.—

ORTO esindajale pr. Irina Auglie, Farstävägen 87, 8 tr., 123 47 Farsta, postgiro nr. 75 68 40-5.

Palume eeltellimised koos esimese sissemaksuga pealselt teostada, sest eeltellijate arvust oleme selte suurteose ilmunise aeg.

U. E. K. ORTO

Balti üliõpilaste välismaa reisidest 16.-18. sajandil

LUND (EPL) — Eesti Teadusliku Seltsi (ETS) Lõuna-Rootsi osakonna ettekandeleht Lunds, Zoologia Instituudi kuuldeasale esines rohkearvulise kuulajaskonnale huvitava ettekandega fil. dr. Vello Helk, Kopenhaagenist. Ajaloosena ja uurijana kogutud materjali põhjal kõneles ta vööramaalaste külastusreisidest Baltimaadele 16. — 18. sajandite reisiselgustel valgusel. Toome almal konspektiivse kokkuvötte dr. V. Helgi sisuühedast ettekandest.

16. sajandil hakkas levima komme, et üliõpilased ja teised, kes reisid välismaale, et tühendada oma haridust ja tundmaõppida teisi mald ja rahvaid, võtsid kaasa oma reisipannas väikesed albumi tühjale lehtedega, millelele reisi kestel koguti pühendusi ja mälestussõnu uutelt sõpradelt või tuttavadelt või jälle kahtlastelt isikutelt. Selliseid albumeid (ladina keeles "album amicorum", saksa keeles "Stammbuch") leidub laialilpiltatuna paljudes teaduslikkudes raamatukogudes, arhiivides ja muuseumides. Osa nendest on üles oostjate ja kogujate läbi viidud üle Atlandi ühendriikides. Nende rõhuvaks levikuks on saksa keelt rääkivad maad aga neid leidub ka teistes maades, eriti Skandinaavias ja Rootsis.

Nende albumite hiljagaeg oli 16. sajandi lõpul ja 17. sajandi algul, 18. sajandil tuli uus õitseage. Pühenduste rikkalikult illustreeritud, miniatüüraalvõrded, mis joonistusi üliõpilaste elust, vaatamisväärsustest ehitustest, mitmete rahvaste riietusest ja igasuguseid allegoorilisi motive. Nad kuulusid üliõpilaste raudvara hulka. 19. sajandil võtavad daamid selle kombe üle ja nende albumid kujutavad sõbrannade truudust tunnistusi. Hiljem kujunevad need ka kooliõpilaste ja muude noorukite huuletusalbumiteks.

Oma teaduslikud uurimisreisidelt Lääne-Euroopas on dr. V. Helk läbiõotanud avalikkuses kogudes leiduvad reisiselgumid 16. — 18. sajandil, samuti mõningaid albumeid erakogudes. On õnnestunud hankida mikrofilme üksikute albumitest Eesti kogudes. Meid huvitavalt albumeid leidub veel Riias ja Leningradis. Läbiavastatud tuhandeid albumeist, mis eriti meid huvitavad, võime neid jagada 4. liiki: 1. albumid, millele omanikud on pärit Eestist alalt, 2. muulaste albumid, millele omanikud on viibinud Eestis, 3. Eesti alalt pärinevate isikute sissekanded ja 4. sissekanded eesti keeles.

Eesti-maalaste reisiselgumidest on vähesed säilinud, neid on võimalik kasutada ainult kahte. Esimene nendest on Adam Oleariuse tögi, tartlaste Hans Arpenbecki oma Tallinna Ajaloo Muuseumis. Sellest nähtub, et Arpenbeck juba 1632 ja 1633 on olnud Moskvas. Seal siirdus ta Hamburgi, nähtavasti Oleariuse saatkonnas teenistusse. Ta tegi kaasa reisi üle Riia, Tartu, Narva ja Novgorodi Moskvasse. Oli hiljem Pärjas. Alles 1939 on ta jälle Eestis, siis Schleswigis, Amsterdamis, Liivimaal ja Kopenhaagenis. Reisid lõpetanud asus ta elama Tallinnas. Tema reisiselgumist pakuvad huvi sissekanded Moskvas, mis enamikus vene keeles ja samuti sissekanded Pärjas, milmetes ekoostilistes keeltes.

Teine album, mis asub Tartu ülikooli raamatukogus, on kuulunud eesti-maalasele Carl von Lilienfeldile ja on olnud kasutusele 1783—1788 vahel. Ta on nähtavasti õppinud Bergeni kloostris, Braunschweigist põhja pool, siis Göttingenis ja sooritanud reisi Hallese, Leipzigi ning Jenasse, kus ta kohtus rea kaasmaalastega. Arvukate sõprade pühendused albumis saavad tede teele. Ta on käinud Inglismaal ja Prantsusmaal. Viimased 3 sissekannet on Eestist: 1787 vennas Johann Gustavi pool Oidermaal ja Kehtnas. Carl von Lilienfeldil albumi 150 sissekandes, millest umbes üks kolmandik on baltimaalastelt, on kasutatud ka eesti keelt, nende hulgas ka Otto Wilhelm Masingu oma, nähtavasti Hallest, illustreeritud tema siluettiga.

Rida albumeid tunnistavad nende omanike reisidest ja peastustest Eestis. Vanim neist on Kopenhaageni kuninglikus raamatukogus leiduv Leipzigit pärineva Georg Pakebuschi oma. Pärast õpinguid Strassburgis astus ta Rootsi kuninga te-

nistusse sekretärina ja on külastanud Eestit vähemalt paar korda. Rootsi riigiarhiivis Stockholmis leidub riiginõunik Henrik Carlsson Horni album. Tema viibimisest Tallinnas annab tunnustust sissekanne Mecklenburgist pärineva Johann Tutingi poolt nov. 1597. Alles hiljuti omandas Uppsala ülikooli raamatukogu ühe albumi, mis kuulunud inglise aadlikule Henry Franklinile, kes oli abielus Erik XIV tütreaga. Augusti lõpul 1600 tuli Franklin Tallinnas ja viibis Eestis järgmise aasta juunini. Sellest ajast on tema albumis rida sissekanded saksa aadlikele või ametisikute poolt, näit. Haapsalu voogt Evert Breithoff ja valitseja Joachim von Grieben. 1601 oli Franklin Paides ja pärast Tartu valutamist peatus ta seal. Hiljem oli ta Anslas ja Karksis ning pöördus tagasi Tallinna.

Rootsi kuninglikus raamatukogus Stockholmis leidub veel rootsi admiral Jacob Gottsbergi album, kes pärit Pommerist ja kes viibis 1601 Eestis, kus oli rootsi asehalduriks Pärnas. Sellest ajast pärinevad mõned sissekanded vürstidelt ja aadlikelt rootsi sõjateenistuses, nende hulgas hertsog Hans Adolf Schleswig-Holsteini, Nassau krahv Johann, Solmsi krahv Reinhard, Jürgen Kampitz ja teised, ainult mõned sissekanded nagu Fromhold von Tiesenhausen ja Matthias von der Recke.

Nürnbergis asuva Germania Rahvamuuseumi kogudes leidub üks album, mis kuulunud Heinrich von Haubele, kes pärast pikki reise tuli Eestisse ja sai juulis 1615 a. Tallinnas kokku rea oma seisusekaaslastega, nagu Reinhold Ukküll Vigalast, Magnus Nieroth, Johan Uexküll Paadremaalt, mille osa liikmeid rändasid välja Rootsi ja Soome. Hiljem oli ta rootsi teenistuses ja 1634 paiku Taanis kroonprints abiakaasa õue-marsal.

Briti Muuseumis Londonis leidub üks album, mis kuulunud Wilhelm Buhelile 1617-26. Omanik on peale kodisõjaku Nürnbergis ja õpinguid Strassburgis üle Riia siirdunud 1622 Eestisse, kus olnud kodukoolitõpetaja Derfeldenite perekonnas Kloostri mõisas. Tema albumi sissekannetest väärab märkimist 1623 Mihkli pastori Johann Funderi ja Lihula ametivenna Johann Casper Cerolde si omad. Ka tema töandja, rootsi aseadmiraal ja asehaldur Johan von Derfelden on kirjutatud pühenduse albumisse.

Tartu ülikooli sõppis rida rootsi aaga ainult ühe album on seni avalikkusele tuntud. See asub Göteborgi ülikooli raamatukogus ja kuulunud Andres Lilioniusele, Uplandist, kes immatrikuleeriti Tartus 16. det. 1647 Eestis tehtud sissekanded 1648-53 on kõrgemalt võimukandjatelt, professoritelt ja mõnelt pastorilt, enamikus rootsi päritoluga. Nendest väärab märkimist professor ja hilisem piiskop Andreas Virginus. Pärast Rootsi tagasiõppimist jatkas Lilionius õpinguid Uppsala ülikoolis.

Taani arst Jens Peter Ortleff siirdus 1791 Kopenhaagenist Eestisse ja praktiseeris kuni 1825 Narvas, mil ta pöördus tagasi oma kodumale. Tema albumis Kopenhaageni kuninglikus raamatukogus on ainult 3 sissekannet Eestist, neist 2 esimest 20. nov. 1791 Narvas ja viimane 17. sept. 1797 Nigulas, kus ta külastas pastor Otto Wilhelm Masingu.

Eesti alalt pärinevate isikute sissekanded on dr. V. Helgi kogutud tuhande ümber. Suur enamik on usulise sisuga, tihti piiblistaadid, kus rõhutatakse usku Jumalasse ühenduses inimele kaduvuse ja surma lähedusega. See kehtib 16. ja 17. sajandi kohta. Mõned hilisemad pastorid on olnud üsna lõbusad üliõpilased. Nende sissekanded ei ole alati piiblikohased vaid tõlgendavad püh-

hakirja teisi. Nii kirjutas hilisem Nissi ja Simuna hengekarjane Heinrich Johann Paucker 1778 Kiells ühe sõbra albumisse: "Es legte Adam sich im Paradiese schlafen da ward aus ihm das Weib geschaffen. Du guter Vater Adam, du! Dein erster Schlar war deine letzte Ruh!"

Reisiselgumid annavad ka tunnistust reiseid ulatuse kohta. Ei lepitud ainult peatusega saksa ülikoolilinnades. Opingute vaheajal või lõppedes sooritati pikemaad reise Prantsusmaale ja üle Alpide Itaaliasse, ülikoolidesse, peamiselt Orleansis, Paduas ja Sienas. Mõned vähesed jõudsid koguni Konstantinoopolisse.

Vanim eestikeelne sissekanne leidub Daniel Hermann albumis Lunds ülikooli raamatukogus. Ta oli keisri sekretäraks Viinis ja Prahas ja kuninglikuks poola sekretäraks 1578 Danzigis. Ta võttis osa Stefan Bathory sõjakäigust Venemaa vastu ja asus 1582 elama Riiga, kus terve rida liivimaalasi on kirjutatud oma pühendused ta albumisse. Nende hulgas ka Palupera mõisnik Friedrich Ducker, kes 14. aug. 1583 tegi sissekanne saksa ja ladina ning eesti keeles: "Cum Dies Ioust, Tunc Maas Hobbese Iotap." See lause esineb täiuslikumal kujul eestikeelses sissekandes eelmajutud Wilhelm Hebeli albumis Briti Muuseumis Londonis. Selle kirjutajaks on rootsi asehalduri poeg Johan von Derfeldt Haapsalus ja on kirjutatud 1623 Kloostri mõisas. Sissekanne ei sis-

Fil. dr. Vello Helk

guvösa vapp ja devis "Scopus vitae meae Christus", millele on lisatud "Kui Taluasi koitap si Tallpoolek hoboset jotap." "Sama albumis leidub veel teine eestikeelne sissekanne Helmsold zur Mühenitt. "Me Jummal tatap, se sunke meie."

7. okt. 1745 kirjutas saaremaalane Reinhold von der Osten-Sacken taanlase Christoph Wöldike albumisse, mis nüüd leidub Herlufsholmi gümnaasiumi raamatukogus Seelandil, Taanis, eesti keeles: "Kui igga üks teeb omma teed, siis on kõik asjad maais head."

Otseseid niilusi leidub albumites suhteliselt harva 17. sajandil esineb vahetevahel miniatüüroonistusi kurtsaanidest ja lõbunaistest ning nende külastajatest. 18. sajandil on väljendused enam vabalised aaga nende sisu tagasihoidlik. Siin on haruldastel keeltele, mille hulka albumites kuulub ka eesti keel, see eelis, et ei olnud kuigi palju neid, kes oskaksid seda lugeda. Oleks võinud arvata, et seda sai kergemini kui saksa või ladina keelt kasutada niiluste punul.

Ei kannata mootorsaane

PARIS — Kõikide Prantsusmaa mägilinnade linnapead on esitanud valitsusele palvekirja, et see kehtestaks senisest rangemad määrad mootorsaade kasutamisel ning võtaks need koguni käibelt ära teatud ülerahvastatud rajoonides.

Senini on prantsuse liiklusemääruste põhjal mootorsaadid maanteedel ja parkides keelatud. Prantsusmaal on ainult tuhat mootorsaani registreeritud. "Peame mootorsaane mõtetuks mehaaniliseks sümboliks, mis tuleks enne käibelt kõrvaldada kui see siin suurmoeks kujuneb," ütles Robert Perrot ümbruskonna ja looduse säästmise ministler. Tema ütlust mööda on mootorsaadid kääririkkad, rikuvad õhku ja on vastuvaidlematu elukardetavad.

● Scabrooki eesti seltsi juhatuses valiti Albert Vilms (esimees), Helmo Traumees, Mai Ollino, Nikolai Voore, Elmar Ülper, Elise Huuk ja Helga Vast.

Seda võimalust pole aga nähtavasti peasegu mitte kasutatud. Ainaks erandiks on üks sissekanne Erlangenis, mille autoriks on tuntud loodusuurija Karl Ernst von Baeri onu Karl Heinrich von Baer Virumaalt. Tema kirjutas 22. märtsil 1785 a. ühe Sauberi nimelise kaasvõitleja albumisse, mis säilinud Erlangeni ülikooli raamatukogus, esiteks tagasihoidlikult saksa keeles "Es leben denn die schönen Witwen um und um Für die Juristen Scharen Weil die ihr Patrimonium Durch Kuratel erfahren." Sellele lisas ta aga eesti keeles märksa kõvema seksuaalse vulgaarsuse.

O.V.

ARVI veste: KROONU ja KARVAD

Kangekaelne oli ta sündimisest saadik. Aina kangekaelsmaks muutus ta kasvades. Eriti kangekaelsks muutus ta aga siis, kui hakkas saame moodse aja koolikatsvatust.

Siis ütles ita: "Oota, pois! Küll see kangekaelsus su kerest ja hingest välja roogitakse!"

"Kuidas ja millal see siis roogitakse?" küsis pois.

"Ikka siis, kui lähed kroonut teenima."

"Mis elukas see kroonu on?" küsis nüüd pois. Ja nüüd pidi isa muidugi ära seletama, mis kroonu on. Kui pois sai teada, et see on sama mis militaarte-

nistus ütles ta:

"Sinna ma oma nägu ei näita ega jalga ei tõsta!"

"Tooh, kurivaim! Või ei näita nägu ega tõsta jalga! Kuhu sa, kodanik pääsed? Kroonust ei pääse keegi. Ükski meeskodanik ei pääse oma kohustusest — riigikaitsest. Kes selle eest hakkab kõrvalde hoidma, see ei pääse kõrgest karistusest."

Vana Siim Sammelselja silma-de ees seisid ikka veel oma koduma kroonu ja kroonu-aja karistused. Need tegid igast väikelaest mehe. Jah, kes seal väi ja tuli, see oli mees igapädi. Nagu näiteks ta ise. Maipoisina läks ta sinna. Pidi minema. Lau-sa linnamehena tuli ta sealt. Sirge kui ois. Kõnnak kui kindrali oma. Kindral ta muidugi ei olnud. Aga tal ois paguni peal üks pael ja see oli enam kui maldagi. Ta oli selle hoolsuse ja korralikkuse eest saanud. Teda oli edutatud paclameheks, sest hoolsus ja kord oli temasse kergesti "kinni jäänud", nagu ülemus ütles.

Jah, Siim Sammelselja ois saanud kapral. Ja kapral oli ta

praegugi teiste reameeste hulgas. Sümboliseelt muidugi. Sest ta oli kohaliku eesti seltsi esimees. Ta oli revisjoni-komisjoni esimees üingus. Ta oli esimene eestlane, kes julges kandideerida kommunaavalimistel. Aga kahju küll, kõige parajapselma kandidaadina. Kuid kõige tähtsam oli ikkagi see, et ta kuulus kodukaitsele, tänu asjaolu, et oli saanud kunagi pacla oma pagunile. Ja selle pacla tõttu, just selle tõttu, oli ta ka nõnda üteld "paclamees" kodukaitses — ja see oli enam kui midagi!

Tema, Siim Sammelselja, oli ühe sõnaga: tehtud mees. Seetõttu tahtis ta ka kõigest hingest, et Leevist, tema pojast, saaks tehtud mees — paclamees või veelgi enam. Veebel, leitnant, kapten. Või veelgi enam. Kindrali koguni.

Jah, oli alles probleeme selle kangekaelsuse poisi! Eriti siis, kui kerkis küsimusse kroonuteenistus, militaarteenus, nagu üteldi tänapäeval.

Aga kas ta talitas ise õigesti, hakates poisit kroonuteenistusega hirmutama? Juba siis, kui pois polnud veel teismelisele. Kas oli ühe hakata hirmutama just selle õhkonnaga, kust last pidi oma isa soovikohaselt saama korralik ja karjääri taotles mees, teenistus — ning austmeks kuni kindralini välja? Kas see hirmutamine ei tekitanud tema hingeall komplekse, nagu need tekiavad nii kergesti tänapäeva noortes. Ega muidu ei tulnud poisil ühel päeval suure õhknaga ja ütelnud: "Nüüd on enam kui kindel — kindralist minust ei saa!"

"Kindralist muidugi ei saa — kohe alguses. Pead ikka enne

leppima mõne väiksema kraadiga," ütles isa.

"Ei saa minust ka väiksema kraadiga meest."

"Kuidas... Miks siis ei saa?"

"Sellepärast ei saa et ma vihkkan militarismi!... Hakkam pigem noorte kasvatamiseks."

"Noorte kasvatamiseks? Sina, sa kasvatad nad ulakaks!"

"Neid ei saa enam ulakamaks kasvatada, kui nad on."

Ja siis ütles Leevi edasi: ta keeldub kroonut teenimast, kui see aeg käite jõuab. Ta annab enda ütles mõne muu töö jaoks. Tahab hakata allakäinud noori kasvatama... Siin demokraatlikul maal ei saa kedagi sundida.

Ei saa sundida ka sõjaväike. Eriti mitte siis, kui keelduda ideedest või usulistel põhjustel. "Ma keeldun ideelisel põhjustel ja asun siis ka ideelisele tööle. Asun noori kasvatama!"

"Seda tööd saad sa teha ka kroonuteenistuses." (Ta ütles ikka harjumuse-kohaselt "kroonuteenistuses") Ning liias siis veel: "Sul sinna minekusi veel aega. Ehk muudat vahepeal meelt."

Ja siis jultus nõnda, et Leevi hakkas ootamatult juuksed ja habet kasvatama.

"Mis vigitur sa nüüd mängid?" küsis liias päris pahaselt.

"Olen nüüd meelt muutnud. Lähnen siiski militaarteenistusse. Mis nüüd sinna viia minna. Karistused ja karisad kaotatakse ära."

"Sellepärast siis... Ja mispärast sa siis karvu kasvatad?"

"Kuidas ma siis sinna karvada lähen. Poleks samavõrdne ega solidaarne."

"Jälle problem!" ütles Siim Sammelselja ning oli kaugel sellest, et tunda rõõmu poja kroonuse minekust.

Hitler katsus 1940 mõjustada Ameerika presidendivalimisi

NEW YORK (VES) — Hiljuti ilmus USA-s Ladislav Farago teos "The Game of the Foxes", milles tuuakse liitlaste kätte langenud Hitleri-Saksa vastutuse dokumentide põhjal ülevaade salaluurest II maailmasõja ajal. Muuhulgas selgus dokumentidest, et Hitler püüdis mõjutada USA presidendivalimisi 1940, ohverdades miljoneid, et Saksa-maa suurimat vaenlast Franklin D. Roosevelti läbi kukutada.

Sakslaste raha seadeti USA-sse ülikuninga William Rhodes Davies kaudu, kes oli salajane saksa Abwehr agent. Göring üksinda olevat selleks ohverdanud 5 miljonit dollarit. Sakslaste rahadega tehtud kihutustöö siiski ei kandnud vilja — FDR valiti taaskordselt presidendiks ja tema vastaskandidaat Wendell Willkie kaotas.

Raamatus jutustatakse paljudest huvitavast episoodidest salaluure ehk pörandaluure poliitika rindel. Muuhulgas kirjeldatakse, kuidas saksalased 1939 desifreerisid üllimat salajase "Gray Code", mille alusel Roosevelt ja Churchill pidasid oma vahel sidet. Liitlaste avastasid salakoodi lahutamistamiseks saksaste poolt alles pärast Prantsusmaa allumist. Enne seda olid aga saksalased peit kuulnud Churchill tungiivat palvet rohkemal arvul laevade saamiseks.

Märtsis 1942 õnnestus saksa tehnikul salajas ühendust luua Atlandi-aluse salakaabliga, mille kaudu Churchill ja Roosevelt pidasid ühendust. Selle kaudu nad kuulsid näiteks läänellitlaste kavast, kuidas Mussolini kõrvaldada ja Itaaliat sundida kapitulatsioon. Seepeale Hitler saatis kohe 20 diviisi üle Alpid

Hinnatõusud EEC-s BRD on eriti kallis

Europa Ühisturu, EEC aruande kohaselt on viimase üheksa aasta jooksul, 1962 kuni august 1971, elatuskulu kõikides EEC riikides tõusnud umbes ühe kolmandiku võrra. Kõige vähem tõusid hinnad toiduainete osas (21 prots.), kõige rohkem aga üüril — 74 protsenti. Viiekümne protsendi võrra tõusid ka lervishoiukulu. Kommentaarides märgitakse naljalt, et EEC kodanik, kes tahab ökonoomsemalt elada, ostab auto Luxemburgist, lõunastab Prantsusmaal, õõbib Belgias, tellib külmumiskapi BRD-st (Lääne-Saksast) ja külastab juuksurit Hollandis.

EEC statistika avaldab hindade võrdluse kõikide ühisturu riikide kohta, seisuiga november 1970. Võrdluseks on kasutusel RE-riikide, mille alusel toimub ka omavahelise kaubavahetuse. BRD osas on ühis RE umbes 3,65 D-marka, ehk 5,48 Rkr, oles alati säilitv dollari kursorist.

Võrdlus haarab 418 toodet ja teenust. Hindade erinevus on sõltuv erinevatest maksustustest, mis erinevatest vahetuskursidest või tuludest.

EEC maadest kõige kallim on BRD, keskmistatuna maadena Itaalia ja Prantsusmaa ning odavaima Holland, Belgia ja Luxemburg. Näiteks maksab kilo head rosinat BRD-s 4,31 RE-d, Prantsusmaal 3,76, Itaalias 3,71, Belgias 4,34, Hollandis 3,06 ja Luxemburgis 3,48.

Kõrv ja sigarett alluvad kõikides EEC-riikides erimaksudele, kusjuures kõigeinmad hinnad on taas BRD-s. Näiteks maksis 1970 pakend kvaliteetset oadkivi Lääne-Saksas 1,33 RE-d, kuid Prantsusmaal kõigest 0,64 RE-d. Ka sigarettid on BRD-s kallimad kui mujal EEC riikides, kuna tubakasadeus on odavam Belgias ja Luxemburgis.

Tekstiilkaubad on väga kallid Prantsusmaal ja Belgias. Näiteks maksab täisviline meesle talvemuut BRD-s umbes 233 marka või 63,72 RE-d, Prantsusmaal ja Belgias resp. 75,91 vastavalt 80,00 RE-d.

Omatehtud probleemiks on BRD-s ka käsitöölised arved, mis on võrreldes teistega tohutult kõrged. Odavaimad maad seal alal on Itaalia ja Holland. Majapidamistarbed on Liiduvarbaris suhteliselt odavad, eriti kehtib see mitmesuguste aparatuuride osas. Erakordselt kallid on BRD-s kõiksugused ravimid. Pakend sidame-

Pilt Vlassovi armee kasakatest rindel.

Saksa sõjavägi püüdis muuta Hitleri poliitikat Venemaa rahvaste suhtes

Saksamaal ilmunud kindralmajor Reinhard Gehleni mälestused 1942–71 on leidnud meie lehe veergudel juba varem referentimist. Lisaks varem puudutatud küsimustele pälvib teatavat huvi aga ka tema ülevaade Saksa kõrgema sõjaväejuhatuse taotlustist okupeeritud aladel rakendatud natsionaalsotsialistliku poliitika muutumiseks. Tolleaegne oberst Behlen oli alates 1942 aprillist Saksa Kindralstaabi selle oskonna (Fremde Heere Ost) ülemaks, mille ülesandeks oli selgitada N. Liidu sõjaväejuhatuse suurt, paljunevat ja kavatsusi ning uurida võimalikult tekkivaid situatsioone pikemas perspektiivis. Ühenduses viimaks mainitud tegevusharuga sattus autor asjaosaliseks neis Saksa sõjaväejuhatuse taotlus, mille eesmärgiks oli natsionaalsotsialistliku poliitika muutmise okupeeritud idalaadel.

Arusaamine, et Venemaa sõjakäiku on võimalik edukalt lõpetada ainult kohalike rahvaste abiga sai selgeks esmalt rindeüksustele. Omalgatusest hakkasid need Saksa sõjaväe teenistusse värbama kohalikke võitlejatele sihi mehi. Kuigi nende vabatahtlikke arv ei ole teada, arvati neid 1942 suvel olevat olnud umbes 700 000 kuni 1 miljon meest, kelledest siiski mitte kõik ei kuulunud võitlevaks üksustesse. Sellise arvu vabatahtlike kokkusaamine olnes loomulikult sellest soodsast suhtumisest, mis Saksa sõjaväe saabusel kohalike elanike huigas valitses nii Balti riikides, kes endi abi eest loosis saavutada oma iseseisvuse taastamist, kui ka Ukrainas ja Bessarabias. Aga ka mujal suhtuti sakslastesse laialtaltuslikult kui vabastajalisse kommunistlikust ikkest.

Tulemuseks oli suurte vene üksuste — tervete rügementide ja isegi mõnede diviiside vangid andmine. See soodust suhtumisele aga muutus radikaalselt ja õige kiiresti natsionaalsotsialistliku poliitika tõttu. Selle poliitika isaks peeti Tallinnast pärit hilisemalt idalaade ministri Alfred Rosenbergi, kelle ideeks oli Venemaa jaotamine väikesteks osadeks. See eesmärk eeldas N. Liidu sõjaväejuhatuse täieliku lõpmist, milline siht omakorda ei olnud saavutatav ilma kohalike rahvaste kaasabita.

Selles, et niisuguse toetuse saamiseks puudub igasugune lootus ilma senise poliitika radikaalse muutmise, olid Saksa sõjaväejuhid täielisel selgusel juba 1942 kevadel. See küsimuse intervenerisid Hitleri juures ka kõik üksteisel järgnevad Saksa kindralstaabi ülemad — Halder, Zeitzler ja Guderian, pörkudes aga alati kategooriliselt vastuseisule.

Aga ka tema vastavd ettepanekud leidsid Hitleri juures sama resoluutselt vastuseisu. Pealegi tuli Rosenbergi meeleolu muutus alles peale Stalingradi katastroofi, mil sellel asjadel eadspidisele käigule ei saanud enam olla suuremat mõju. Veelgi vähem väljaveatide edukusele oli muudugi 1944 augustis toimunud Himmleri meeleolu muutus, mil ta ellu kutsus kindral Vlassovi juhtimise all seisva Komitee Venemaa rahvaste vabastamiseks. Selle komitee juhtimise alla pidi antama tervelt 10 diviisi, milledest 2 ka tööpeol enne kapitulatsiooni jõuti vormeerida.

Hoolimata Hitleri kangekaelsest keeldumistest nii Ukrainas loodud nn. Smolenski Komisjoni kui ka Eestis, Lätis ja Leedust tulevat ettepanekute arvestamiseks, ei loodunud Saksa kindralstaap oma taotlustist natsionaalsotsialistliku poliitika muutmiseks. Kindralstaabi vastavad osakonnad valmistasid koguni üksikajalised kavad kuidas Saksa poliitika muutmiseks seda oleks võimalik kohealt ära kasutada.

Nii näiteks valmisid kavad 3000 kuni 4000 kohaliku vabatahtliku vabatahtliku palgusamiseks igasse Saksa diviisi. Kõige selgemini avaldusid natsionaalsotsialistliku poliitika suutlikkud tagajärjed ühenduses nn. Vlassovi liikumisega. Kindral Vlassovi vangilangemine 1942 juunis andis sakslastele võimaluse vene rahva hoiaku oluliseks mõjustamiseks. Moskva kaitselahingu üle juhina võrdlemisi laialdaselt Venemaal tuntus saanud Vlassovi mõju selgus siiski kui ta peale vangilangemist punaarmeele üles kutsus mitte saksaste poole üle jooksmata, vaid Stalini režiimile vastu võitlema. Selle üleskutsu tulemuseks oli, et mõne päeva jooksul mitu tuhat punaarmee last endid Saksa rindeüksuste käsutusse andsid.

Sel viisil ilmnunud võimalust ei saanud saksalased siiski mitte kasutada. Põhjuseks oli, et Vlassov nõus oli üksnes Venemaa jagamist tingimisel sakslastega koos töötama. Kuna see siht oli ilmselt vastolus natsionaalsotsialistliku Venemaa-poliitikaga, siis ei saanudki nn. Vlassovi liikumise kujuneda mingit arvestatavat mõjutegevust.

Ainsaks tulemuseks jäi saks ohviteride poolt Vlassoviga sõlmitud salajane kokkulepe Venemaa rahvaste vabastamiseks heaks töötamiseks. Aga isegi sellel kitsalt piiratud koostöö oli teatavaid tulemusi. Sõjavangist

gast vabastatud kindral Vlassovi ümber moodustatud organisatsiooni poolt loodi 1943 alul 176 pataljoni ja 38 iseseisvat kompaniid, kuhu kuulus umbes 130–150 000 meest. Tulemus oli nukes arvataavasti veelgi suurem kui saaduks ära kasutada 1943 kevadel toimunud Vlassovi propagandareisi tulemusi Põhja- ja Kesk-Armeegruppide territooriumitel.

Kuigi sellel reisi Vlassovi esinemine leidis suurt vastukõla keeas Hitler, niipea kui asjast kuuldus, et igasuguse temaga opereerimise ära.

Ja mitte ainult seda. 1943 sügisel otsustas Hitleri kõigil kohalikest rahvastest moodustatud üksustelt relvad ära võtta.

Seda Saksa idarindele katastrofalistes peetud otsust osutus Saksa sõjaväejuhidelt siiski võimalikuks muuta, nii et vägivaldsest desarmeerimisest loobuti ning küsimuses olnud üksused Saksa Allandi-miitri kaitsema saadeti.

Selle otsusega oli igal juhul jalgalelnud Saksa propagandal Venemaa rahvaste vabastamiseks alt ära tõmmatud ja kindralstaabilt võimalus võetud igasuguseks psühholoogiliseks sõjapidamiseks. Veelgi hullem oli muudigi, et Hitleri saltrapäe — nn. riigikomisariate tegevuse tagajärjel kohalike rahvaste petetud lootused otseks vihkamiseks muutusid. Autori arvates osutus selline areng saatuslikumaks Saksa idasõjakäigule kui olid mõned Hitleri operatiivsete valeotsuste tagajärjed.

E. U.

USA hoiak Balti küsimuses endine

WASHINGTON (V-E) — Nüüd selgub, et Ameerika Ühendriikide seisukoht Balti riikide suhtes on endiselt N. Liidu vallutusniitlusest natsust, ehkki seda pole mõnede varasemates valitistes läkitustes, Eesti, Läti ja Leedu rahvuslike tähtsade puhul erilisel mainitud. Ühendriikide kindel hoiak hiljuti pressikonverentsis Washingtonis, kus USA välisminister William Rogers koos oma nõunadajatega andis ajakirjanikele ning raadiokommentaaritöötajatele seletust USA välispoliitika kohta.

Kuigi 27. jaanuaril toimunud pressikonverentsi peateemaks kujunes Ühendriikide Vietnam poliitika ja plaanid sõjas laastatud Vietnamist ülestehitamiseks pärast sõja lõppu, esitas üks leedu ajakirjanik küsimuse, kuidas suhtuvad Ameerika Ühendriigid Balti riikide enesemääramise õigusesse.

Sellele vastas välisministri abi Euroopa küsimustes, Martin J. Hillenbrand, et USA ei tunnusta Balti riikide annekteerimist Nõukogude Liidu poolt, aga kavasid ka seda poliitikat muuta.

Juba varem oli Läti Liit USA-s

esimese, Drave pöördunud samasuguse küsimusega president Nixonile otsestelt ja saanud kirjaliku vastuse, et USA suhtumine Balti riikidesse staatusele ei ole muutunud.

Soome teatrijuht Glory Leppänen tuleb oma memuaarides meelde Estonia operetiprimadonna Milvi Laidi, kes oli sootuks peenekoelise kui tema soome kolleegid. Pildil Milvi Laid Soomes esinemas Silva osas.

TUULI REIJONEN: Soome ja eesti teatrist ja kultuurimärkmeid

Oles jäänud eri maade teatriteerendusi, tekib huvi võrrelda ettekan-
duste stiile omavahel. Kas on näiteks
mõnede mingeid hõimlaslikke ühis-
jooni soome ja eesti ettekannete vahel,
on küsimus, mis sageli on kerkinud
meelde, või siis — kas on teatri-
kunsti nii rahvusvaheline, et selles
mõttes võrdumärke ei saa asetada.

Olen näinud tänases Eestis mõnd
ettekannet ja nende külastajakudel
Soome tutvunud mitme eetikandega.
Läinud suvine Tallinna balleti
külastamine meie balletipäeval
Kuopios sai üldiselt kiitvad ar-
vustused, mis tõendab et tase Eestis
on hea.

Ants Eskola ja Linda Rummo esi-
nemine Shaw-Cambelli näidendis
"Armas valetaja" paar aastat tagasi
toimunud külastetud Helsingis
oli kõrgtasemeline kunst. Olin sa-
ma, vägagi nõudlikku kaheksiku näi-
dendit näinud varem niihästi Root-
sis kui Helsingis paariks eri teatris
ja eesti näitlejate sooritus ületas
ületas need. Eneseksa ooper
"Tormine rand" sellevastu ei tõus-
nud sellele tasemele kui eesti sõna-
lavastuse etendus kuid omas liigs
oli seegi kiitustvääriv. Mõningad hil-
jem nähtud näidendid ei ole mind
just eriti huvitanud.

Estonias on m.s. ette kantud soome
kirjaniku Eeva-Liisa Manneri ultra-
moderni pessimistlik näidend "Põle-
tatud oranss". Minni Nurmee taidurlik
kus tükke ja see on seal leidnud
head vastuvõtu, nii et sellinegi liik
on Tallinnas esindatud.

Tuntud teatrijuht Glory Leppänen
on kirjutanud mälestustesse, milles
kaunis kibedasti, kuid samas asja-
kult, arvustatakse soome teatrit auto-
ri elu töövaljana. Alpoolt katkend
tema raamatust, mis puudutab tema
kogemusi eesti teatrilinnastest:

"Tallinn oli minuile tuttav linn mi-
nu Aarne seltis sinna tehtud suvis-
teit lõbureisidelt. Kuid teatris pol-
nud ma seal käinud. Reisis Viini
suunas ja oodates Riiga minevat
õõrongi, jõudsin Estonia teatris nä-
ha operetti Savoy ball. Penasades olid
Milvi Laid ja Ants Lauter. (Siin elik-
sib Glory Leppänen: Milvi Laidi
partneriks oli tookord Konstantin
Savi, toim.) Milvi Laidi peenekoeli-
ne ja kaunitil laulev madelaine oli
ühtlasi teist stiili kui meie oma ülis-
tatu koduse primadonna Eina Lai-
ne loodud operetitiivide. Metsiku-
maisi ettekujuks poleks ma võin-
nud kujutada Milvit opereti keerises
välgutavat oma siidiseid. "Dessouze".
Eesti primadonna vastupidi oli liiga-
gi eeterlik ja ebaerootiline oma ole-
muselt. Estonia näitejuht Ants Lauter
oli soome näitlejaile vana hea tuttav.
ta oli korduvalt olnud külastatetu-
dusel Helsingis, mis Põhjalaste Jus-
sina. Minu meelest tema olemus oli
rohkemgi sügavsoomeline kui palju-
de meie meesnäitlejate oma. Ta oli
meeldivam inimene, nagu mõned
teisedki eesti näitlejad, keda tundsi-
me: Paul Pinn, Erna Willner, Mar-
ta Nilus. Estonia ja Dramastendusi
näitlejad oli esinenud külastetud
teatris Kansallisteatris ja Kansan-
teatri laval, samuti soomlased Esto-
nias.

Näitejannad oli naiselikumad,
meesnäitlejad paendlikumad kui
nende soomlastest ametinennad.

liderikast ja hiilgavat tööd kui vene
teater teebki oma pistatähtsate üksi-
kasjade toonitamisega, minu meelest
lavastaja osavus ei suutnud siiski riia
meie aeglasemalt siitvaid näitlejaid
õigesse slaavi meelcollu. Või teisis-
õeldes: lavastusvõtted, nii osavad kui
need ka venelastel loomulikult oma
näidendi puhul on, olid palju argi-
päevasemale suunatud kui näiteks
meie slaavi näidendite poolt kuulsas
Eino Kalima Tshelkhovi lavastused.
Kalima on omal ajal õppinud Mosk-
vas ja on saavutanud rahvusvaheli-
se kuulsuse just oma Tshelkhovi tõl-
gendustega. Ta on oma tööga saavu-
tanud slaaviliku luulelise põhitundu-
muse, samal ajal kui Tovstegenov
osutab "Kolmes ões" ülemklassi sa-
matust ja rahva irkamist ühiskon-
nateadlikuks. Ta on võtnud näidendi
ühiskondliku tükina, Kalima selle
vastu isikute psühholoogilise pro-
bleemina.

Soomel on viimaseilt aastail olnud
vilgast teatritvahetust eri maadega,
vilgast kui vastavalt Rootsis. Kü-
lastajatele on käinud rohkesti nii
hästi idabloki maadest kui ka lää-
nest, milline nähe aina tunduvalt
elustab oma maa teatriatmosfääri.

Soomes, nagu mujalgi lääneriikides,
on noored radikaalid astunud omi
väiketaetred. Muuseumi osas pole-
steat Kom-teater olnud küllaskäigul
rootsisoomlaste keskel, külvates oma
ideesid; kuid tunnustatuga, et teater
on virge ja heade jõududega. Meil
on paar laineid lõõnud radikaalset
teatrijuhti, üks TV-teatris, teine Tu-
rus, osavad omal alal, siitk ka oma
ideedega.

Pöördudes tagasi algul märgitud
küsimuse juurde, kas on märgata
mingeid ühisjooni hõimuvendade va-
hel esitavas kunstis, ei ole ma selli-
set tähele pannud. Miljöö tähendab
palju ja on loomas oma värvendat.
Armastus teatri vastu on ometi ühi-
ne ja ehk ilmselt kui mõnelgi muul
maal. Publik on Soomes eriti teatri-
huviline. Ning meie teatri tase võr-
reldes teiste maadega on minu mee-
lest tähelepanuväärselt kõrge, kuid
kaugelgi mitte tipptase. Rootsis näi-
teks on tehnika rohkem arenenud
kui meil, artikulaatsioon näiteks ki-
duvääne, selle asemel aga ühtlasi
et soomlastel on elamuspoolel tugevam.

Meie Kansallisteatrit saab 100 aas-
taseks ja selle märkides on see aasta
tõeline juubelaasta, mis sügisel sa-
vatub oma tipu paljudes eri etendus-
tes.

Soome Kirjanikeliidul ja Tõlkija-
ühingul on kavatsus teha kevade-
poole ühisreis Tallinna. Osavõtjate
nimestik on juba koostatud.

Werner Söderström OY-s (WSOY),
Soome suurimas kirjastusühingus, on
käärinud. Kaks juhatajat on just
lahkunud sisemiste vastolude tõttu.
Küsimus on vanameelsete aja
uudendusmeelsete suunaerinevused.
Hannu Tarmio, virge ja tarmukas
noor juhataja, ei ole saanud läbi vial
omapoolseid väljajätmise plaane. See
on vaid näiline lahkmise põhjus. Si-
semisi põhjusi on kõrvaleseisjal või-
matu teada, kuid põhjusi on ilmselt
mitmeid. Tarmio ei ole sugugi esi-
danud mingit vasakradikaallinnit, ta
on vaid muidu uudendusmeelne, kes
sooviks vanas firmas värskemaid tuu-
li. Selles ehk seisnend põhjused lah-
kuminekud. Vanema ja noorema
põlvkonna vastolud on märgatavad
igas suunas.

Olgu mainitud, et WSOY on olnud
eesti kirjanike, Üibopuu, Ristikivi ja
Helbema kirjastaja.

Varemärkitud Aila Meriluoto film
tema romanis "Peter, Peter" on ju-
ba väärtatimisel. Suurem osa ülesvõt-
telt tehakse Rootsis. Ka rollidevalik
on juba tehtud. Teema puudutab lä-
hedat "baltlast".

Olen parajasti lugemas Raimond

Kaugvere teost "Nelikümmend küi-
nalt", mille on kirjastanud Gumme-
rus OY, tõlkinud tuntud eestikeele
tõlkija Aino Kaasinen. Teos on hu-
vitav, kuid kuna ma pole jõudnud
veel lõpuni, ei ole põhjust üldmul-
jest rääkida. Teos on saanud suhteli-
selt häa arvustuse.

Kultuurielu on Helsingis oma elu-
vuse tipus. Uus, äsja pühitsetud Al-
var Aalto kavandatud Finlandia-ma-
ja täitub õhtu õhtu järele kontser-
tidest ja rahvusvahelistest kongres-
sides osavõtjast. Maja on kahtlema-
ta Põhjamade esinduslikemad kont-
sertihooned. On ju Aalto arhitektuur
maailma kuulsus.

Uus Eduskund on alanud oma is-
tungega. Mitmeid poolt kuulidud
hääli, et miks üldse pandi keset kõi-
ke toime uued valimised, kui koos-
seis on peaaegu endine. Tõsi küll,
sotsiaaldemokraadid said paar kohta
juurde, samuti kui kristlik erakond,
millisel nõud on endise ühe asemel
neli esindajat. Koonduserakond kao-
tas paar hääli.

Kahe aasta pärast toimuvat presi-
dendivalimist hakatakse juba erakon-
date ringides ette valmistama. Kekk-
koneni uuesti valimist plaanitsetakse
keskerakonnas, kuid hääli tema vas-
tu kuuludub ka tugevasti. Kas presi-
dendiperiood on muutumas eluase-
gaks, pahandavate paljud. Siis oleks
see ju sama kui omaksime päritava
kuningakogu. Kekkoni ise ei ole
veel lausunud oma sõna, kas ta ka-
vatses hakata uuesti kandidaadiks,
kuigi küllsised taga ollakse juba tead-
likud, et ta suhtub kavatsusesse
mõõnvalt.

Tuuli Reijonen.

100 tudengit suvel tööle Siberisse

Tallinnas ilmuv asjalehes Noor-
te Hääli avaldati pealkirja all "Si-
berima kutsuv" üleskutsu üliõpi-
lastele, et nad end varakult regist-
reeriks suvistes töödes Siberis,
mida organiseeritakse Eesti Üliõpi-
laste Ehitusmaleva poolt. Plaaniko-
haselt on ette nähtud, et Tomski
oblastisse tuleb Eestist saata sada
üliõpilast, kes rakendatakse nafia-
linnas Strezhovis mitmesugustele
ehitustöödele.

Lätist on ette nähtud Siberisse suu-
tatavat 160. Leedus 90 ju.

Üleskutses, mis kannab Eesti Üli-
õpilaste Ehitusmaleva komandöri
asetähta M. Järve allkirja, öeldakse
muuseas: "Suvi tundub olevat kau-
gel. Ent juba nüüd on paras aeg ha-
kata plane tegema. Need kes ei kar-
da kaususi, tasket tööd, sääskia ja
ajavahet, võtku veel käesolevat kuul
ühendust EÜE Kesksaabis. EÜE ei
lähe Siberisse nalja tegema, seepä-
rast tuleb ettevalmistustega alustada
varakult."

Eesti nooruk TV-filmis

Reedel televisiooniprogrammis nr
2 esitavad Leif Krantz'i perekonna-
TV-filmisecias "Den stora skil-
van" oli peaosalistes Staffan
Feierbach, kes mängis Tori osa.

Staffan Feierbach on eesti ettevõtja
Karl Feierbachi poeg ning on rootsi
filmis "ja" lavadeil esinenud juba 10
aasta, m.h. oli ta kaastegev Adagien
filmis. Esimesed esinemised olid tal
juba mudilasesna Stockholmis Stads-
teatri laval.

Saatke esindajaid rahvuskongressile!

Ülemaailmsete Eesti Päevade raa-
mes 1972 a. Torontos astub kokku riis-
isel ja rahvuspoliitilisel alal tegut-
sevad eesti organisatsioonid oma
esindajate kaudu.

Rahvuskongress kujuneb vaba
maailma eestlaste kõige ulatusliku-

Kohalikku elu

STOCKHOLM

Pensionäride kokkutulek
Pensionäride ühingu liikmete kok-
kutulek toimub esmaspäeval, 6. mär-
tsil kl. 12 Eesti Majas, Walling, 34, 1
tr. Sanda Umbria ettekandend viituli.
Ka küllalised on tereilunud. Osa võt-
ta soovijail on registreerimine vaja-
lik hiljemalt 2. märtsiks tel. 306 00,
81 53 73 ehk 26 58 22

HALMSTAD

Vabariigi aastapäev
Halmstadi Eesti Seltsi korraldusel
toimub Vabariigi aastapäeva tähistam-
ine aktusega ja koosviibimisega
laupäeval, 26. veebr. ABF ruumal
algusega kl. 19. Aktusekõne peab And-
res Kung. Kavallise osas esineb näi-
telektor Tiiu Haamer Göteborgist, et-
tekandek ka täienduskooli õpilastelt.
Aktusele järgneb koosviibimine
peolauas kus pakutakse võileibu
jooke, kohvi ja torti. Meelolu ja
tantsumusiika eest hoolitseb varem-
tuntud 3-liikmeline orkester.

ÖREBRO

EV aastapäev
Eesti Vabariigi aastapäeva tähistat-
akse Örebro aktusega laupäeval, 26.
veebr. algusega kl. 18. Aktus toimub
Mejeriföreniginingi ruumal, Långbrogat-
an 3. Aktusekõne REE esimehelt
Leo Karupäält. Muusikapaladega esi-
nevad L. Nevrot ja L. Kärrma. Pä-
rast aktust kolvilaud, millest osa võt-
ta soovijaid OES juhatus palub re-
gistri. hiljem. 23/2 tel. 18 20 82, 12 36 68
ja 18 78 25. Kõik kaasmaalased tere-
tulnud!

maks nõupidamiseks mis kunagi peet-
tud, kus seniste saavutuste ja antud
olukorra analüüsidele tuginedes toi-
mub ühiste seisukohtade selgitamine
ja tuleviku sihtide seadmine.

Rahvuskongress on Ülemaailmsete
Eesti Päevade kõrgpunkt, kus vormi-
takse laused ja mõtted Eesti vaba-
dustaotluse manifestatsiooniks, mil-
les kajastavad eestlaste kultuurilisi
ja poliitilised tuleviku püüdu-
sed.

On arusaadav, et Rahvuskongressi
otsustel on alles siis määrav tähen-
dus kui sellel on esindatud eesti or-
ganisatsioonide enamik ülemaailma.
Rootsis on üle 200 eesti organisatioo-
ni. Kaasasõitjaid Ü. Eesti Päevadele
koguneb siit kindlasti üle 800, kelle-
dest paljud on organisatsioonide juhi-
vad tegelased ja liikmed. Alus
Rootsi eesti organisatsioonide tublike
esindamisel on seega olemas.

Ülemaailmsete Eesti Päevade Root-
si Komitee pöördub käesoleva üles-
kutsuga kõigi eesti organisatsioonide
poole Rootsis oma esindajate saatmi-
seks Rahvuskongressile. Omas piir-
konnas on kõige kergem kindlaks te-
ha kaasasõitjate hulgast esindajate
isikud.

Igal esindajal on kongressil ainult
üks hääli. Seega saab üks isik esi-
nada ainult üht organisatiooni. Rah-
vuskongressi hääleõigusliku kvoorumi
moodustavad korraldajate regist-
reeritud esindajad. Organisatsioonid
võivad saata kongressile kaks esi-
ndajat, allorganisatsioonid ühe. Kesk-
organisatsioonide osas on maksavad
erimäärsused.

Rahvuskongressi täielik ja igakül-
gne õnnestumine oleneb seega kon-
gressi ettevalmistustöö põhjalikkus-
selt ja suure arvulisele organisatioo-
nide ülemaailmsele kaasatulekule. Ai-
tamine Rootsi osas kaasa oma esi-
ndajate saatmisega kongressile, et see
kujuneks tõeliseks vabade eestlaste
ajaloaliseks suursündmuseks, mille
töös kargstame oma võitlusvaimu,
stivendame ühistunnet eestluse: säil-
misel ja tahet kodumaa elava eestli-
rahva eluliste huvide kaitsmisel.

Leo Karupää Richard Norvell
esimees peasekretär

Oh Hiiumaa, sa meresaar!

Elmar Vrajer: Hiiumaa ja hiidlased ülevaade saarest ja rahvast. 317 lk. Toronto, 1971.

Nende sõnadega algab Reigi kirikukõnetaja G. F. Rinne "Hiimaa-ehk issamaa-laul", mis ilmus a. 1868 teema koorilaulude kogus. Eeskujuks on olnud Runebergi "Meie maa", soome rahvushümn. Paciuse viis on mõlemal ühine. Hiiumaa hümn oli omakorda eeskujuks Jannseni issamaaluletusele "Mu issama, mu õnn ja rõõm", mida samal Paciuse viisil lauldi esimest korda esimesel üldlaulupeol 1889 ja mis sai eesti rahvushümniks. Aga Hiiumaal on koguni kolm hümi — peale eelmisele ka J. Soosteri "Kodu" ja M. Haavama "Hiiuma saare hümn".

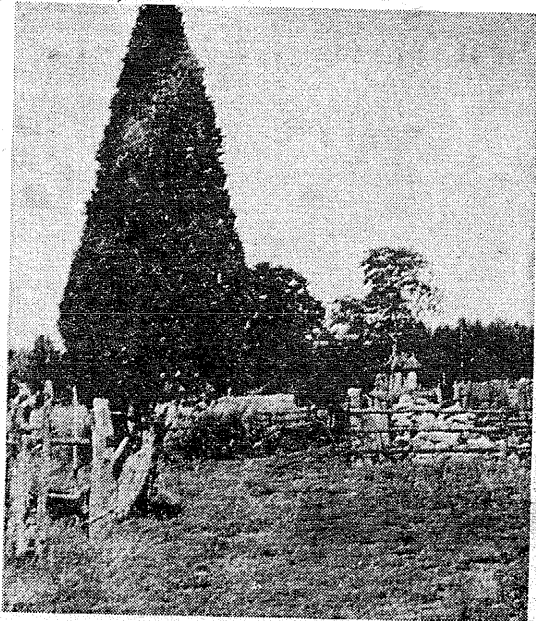
See hiiuma on tiivustanud ka Elmar Vrajerit avaldama kaks hiiumurdelist luuletuskogu, "Valged rannad" (1938) ja "Rõusvad rannad" (1956), ja koguma viisteist aastat materjali, et välja anda ülevaate teost "Hiiumaa ja hiidlased".

Kuna selle kodu-uurimislugu teose eeltööd algasid nii kaua aega tagasi, siis ei või mõtteandjaks pidada "Saaremaa raamatut", mis välja anti Saarlaste Ühingu poolt Torontos 1962 Kuressaare gümnaasiumi ühe juubeli puhul. "Saaremaa raamat" on kolmandiku võrra väiksem, sisaldab küll teatmeteoseid ajaloo, rahvast, keelest, ühiskondlikust ja seltskondlikust tegevusest jne. ja rohketeid pilte ning tabeleid, pöörab aga peatähelepanu Kuressaare gümnaasiumile.

"Hiiumaa ja hiidlased" ülevaate-teosena on aine poolest laiahaardeline ja väga mitmekesine sisuga. Ta algab nii üldiselt algusest peale — müüdis Hiiumaa vägilasest Leigrist, kes asus ühinele saarele elama, võitis Saaremaa vägilase Tõllu abil Kuramaa noia, kes oma krattide väed tahtis Hiiumaa vallutada, löi tagasi lähenevad raudmehed, rajas hiidude suguvõsa (hiidlased/hiiglaste kasv kahjuks lühenev aja jooksul) ja põhjustas oma tegude ning liikumistega rea kohanimesid. Seejärel käsitletakse pikalt ja põhjalikult saare tekkelugu, geoloogilist kujunemist, pinnakihistust, ilmastikku, asustamist ja ajalugu, koha- ja perekonnanimesid, rahva elu ja tööd, eramajandust ja ühistegevust, riideid ja kambreid, usuelu, kirikuid ja kogudusi, koole ja seltskondlikku tegevust. Kõiges minnakse nii kaugele minevikku tagasi kui andmeid võib-malduvad, ja need võimaldavad enamasti üsna palju. Briti väärtuslikus tuleb pida ühe või teise alga seotud olnud isikute ja aastarvude registreerimist.

Peale üldpiltide andmise on süvenevalt vaadatud saare üksikkohti, nii näiteks Pühalepat, Käinat, Kasarit, Emmastet, Reigit, Kärdat, laide ja randu. Keelteadlaste uurimuste tulemusena esitatakse ülevaade hiiumurrete peajoonetest. Esmakordselt avaldatakse siin eesti keelde tõlgituna dr. Mihkel Veske saksa keelne ettekanne hiiumurde õpetatud Eesti Seits 1877. Järgnev rida ehtsaid murretekeste eri kihelkondadest. Palju tähelepanu on pööratud hiidlaste väimeele loomingle — rahvapärismustele ja uskumustele. On lisatud rahvalaule ja ringmänge koos nootidega. Rahvajuttude alal on müdugi müdikujundusi ja anekdoteid tõesti elanud isikute ümber ja mälestusjuttudest lugusid silmapaistvaid inimestest. Reigi rootslaste juht Kidaste Jürgen käinud libahundiks. Talle kaasvanud koguni saia taha. Istumiseks pidanud ta tarvitama pika, millesse oli auk puuritud, et saba võiks sirgealt alla riputada. "Hiiumereriõvli", parun Ungern-Sternbergi kohta esitatakse uurijate andmeid, mis ümber lükkavad valetuletooni olemasolu. Rohkesti tuuakse näiteid hiidlaste humoorimeelset ja tabavatest ütlustest. Hiidlased teevad kaust. Üks mees libastab ja hakkab alla veelema. Teised küsivad: "Kuhu tõttad, Joonas?" Joonas vastab: "Ai pole aega reikida."

Rahvalauleks saanud isikute ja

Kadakakane, paepinnane Hiiumaa...

loomingu kõrval on antud ülevaade hiidlaste eesti avalikkuse, Hiiumaal on tulnud pikk rida üldtund poliitikut, teadlast, poliitikut, näitlejaid, ajakirjanikke, kirjanikke, kujutavkunstnikke ja helikunstnikke. On lisatud ka küllaltki üksikasjalised elulooandmed nende kohta.

Peale teatmeteose ja rahvaloomingulise sisu on teoses hiiumaailmsel noolel ja luuletusi Elmar Vrajeril ja teistel autoritel, osalt murdekeele. Raamatu lõpus on aastarvud tähtsamate sündmustega Hiiumaa ajaloos, Hiiumaa kaarti ja 48 pilt Hiiumaa loodusest, chitustest, asulast ja inimgruppidest.

Lugedes selle kolme hümniga saare olemusest ja eluavaldest tekib mulje eneseestuleviku tervikust, kes elas suveräänselt oma elu, ja tundub päris loomulikuks, et neil oli seal ka oma päike. Ni liigatades seisab Elmar Vrajeri novelleis "Hea peat": "Jah, ja vana armas Hiiumaa päike hakkab vägisi end Lehtma poole alla taskma."

Intervjuu "Eesti Päevalehele" (24.

15 sõjas vigastatud E.Päevadele

TORONTO (VE) — Aktsiooniks eesti sõjavigastatud esindajate toomiseks suvel Saksamaalt ülemaailmsetele Eesti Päevadele Torontos, on suurem osa vajalikust 30.000 kroonist juba laekunud Eesti Abistamiskomitee Kanadas mitmesugustest siltitritustest. Kokku tuuakse pidustustele 15 sõjavigastatud, nagu teatas abistamiskomitee sekretär Hans Meret.

Invaliidide vastuvõtuks on toetus lubanud paljud eestlased ja organisatsioonid.

Eesti Päevadele kutsutakse järgmised isikud: Reinhard Aabjõe Schönau, Arno Holter Bochtolst, Helmut Kangur Springest, Gustav Kepp Hannoverist, Vello Laar Münchenist, Raoul Laev Porz-Westhovenist, Harald Liivak Bochtolst, Eduard Leht Schönau, Elli Oitma Lübeckist, Kalju Pedaja Augsburgist, Jüri Salumets Schönau, Anatol Schmidt Heidelbergist, Jaan Särev Münsterist, Peter Vungi Schönau. Olevat võimalik, et üks sõjainvaliid tuleb liisaks; tema nimi on veel lahine. Nimetades Elli Oitma nime liias H. Meret, et tegemist on eesti rindebega, kes kaotanud sõjas jala.

nov. 1971) ütles Hiiumaa-raamatu autor, et ainekogu oleks jätunud kaheksa raamatuks ja et võib-olla saab ümuda täiendav teos. Sel juhul tumil võiks vältida üht ja teist, mis käesolevas teoses tundub puuduseks. Materjalikogu on rikkalik, huvitav ja väärtuslik, käsitlus põhjalik ja üksikasjaline, rohket nimeid ja arvudega, aga aine korraldamine ei ole alati küllalt läbimõeldud ja järjekindel. Teatmeteokile puudub mõnikord allika nimetus, rahvapärismust on jutustaja nimi kord loo alguses, kord lõpus, sarjapealkirja ja alalikeid pealkirjade vahel on kohati raske vahet teha, refereerija kõnele kor murde-, kord kirjakelkt, nii et ei saa aru, kes ta on. Ka on raamatus väga palju trükkivigu.

Eripeatki teoses moodustavad Hiiumaa rootslastesse puutuvad artiklid: "Reigi rootslaste saatust", "Kärda rootslaste kaunimeine eesti väikelinnaks", "Hiiuma rootsi keele-murretest". Need ja mitmed üldisema iseloomuga ülevaated võiksid huvitada ka Hiiumaal elanud rootslast ja kunagise rootsi asundusala uurijaid. Vahet oleks võimalik avaldada osa teosest rootsikeelses tõlkes? HELMI ELLER

Balti juute IISRAELI

NEW YORK (VES) — Nagu kirjutab, Ameerika juutidekomitee büllöetöön, on 1971 a. jooksul N. Venest Iisraeli pääsenud 13.000 juuti. Olevat väljaveateld, et 1972. a. jooksul N. Venest Iisraeli saabub 70.000 juuti.

Richard Maass, juutide ülemaailse konverentsi esimees, andis ülevaate juutide olukorrast kõikides N. Liidu osades. Balti juutide kohta ütles R. Maass, et natsid tapsid enamuse sealsetest juutidest ja praegu seal elavad juudid on kõik sinna asunud pärast II maailmasõda.

Kuna Moskva on mures Balti riikide rahulolematuse pärast, aitaks sealsete juutide emigratsioon pinget vähendada, kuna neid kohapeal vaeldakse kui venelasi, ütles R. Maass, Peale selle aitaks juutide lahkumine Baltikumist kergendada teravat korvteripaudust. (Korteripaudus on terav kogu N. Venes, mitte ainult Baltikumis. Toim.)

● Kaubandusminister Maurice H. Stans lahkus omal soovil ametist, et hakata juhtima raha-kogumist president Richard Nixonil valimis-kampaania kuludeks. Uueks kaubandusministriks määras president äärmise Peter G. Petersoni.

This is America

Kõige muu kirjasaõna seas, mis siin maailmanurgas Ameerika kohta avaldatakse, on millegipärast vahelejäetud küsimus, mis otseselt huvitab igat maksumaksjat kodanikku. Nimelt võttis just enne aastalõppu kongress vastu maksude-alandamise seaduse, mille president oma allkirjaga ka otsekohe kehtivaks kinnitas. Seaduses on kolm olulist osa: esiteks kõrgendati maksuvaba tulu isiku kohta saja dollari võrra 650 dollarilt 750 dollarile, teiseks said madala aastatuluga perekonnad erakordselt maksukergenduse ja kolmandaks lubatakse ettevõttele kasutada 7 prots. tuludest investeerimiseks. Seega on arvestuste kohaselt maksukergendus kolme järgneva aasta kohta 15,8 miljardit dollarit.

Majanduses on kehtestatud palkade ja hindade kontroll mille järele aastase lubatakse palgatõusu 5,5 prots. ja hinnatõusu 2,5 prots. ja nende piiride täitmise järele valvab nn. Pay Board ja Price Commission.

Viimase juhatajaks on m.a. oktoobrist alates Charles Jackson Grayson kellest arvatakse, et ta on mees, kes ei lase end oma otsuste mõjutada ei ametiühingust, tööstusringidest ega valitsusest. C. J. Grayson on 48 a.

vana ja selle aja jooksul on ta jõudnud olla üliõpilane Tulane ja Harvardi ülikoolides kujuures ta lõpetas viimase majandusteaduse doktorina kirjutades doktoritöö teemal "Otsused kindlustuses" ("Decisions Under Uncertainty") oli viimaseks laevastiku koosseisus, seega reporteriks New Orleansis ajalehes "Itemie" juures, töötas FBI agentina Washingtonis, oli oma perekonnaga villa, sojauabade ja loomafarmi bossi, uuesti New Orleansis ühe import-eksport firma manageriks ja lõpuks majandusteaduskonna dekaaniks Southern Methodist University Dallas.

See kirju elukäigu mees audeks majandusteaduskonna dekaani kohale väitis kohe, et standardiseeritud majandusteadus hävitab julge ettevõtteid, viskas kõik vanad õppekursused minema, jättis alles ainult ühe orienteeriva seminari ja laskis õpilasil valida ise omale õppeprogrammi. Nüüd oodatakse, et C. J. Graysoni ebakonventsionaalsed ideed aitavad alavada kaasa inflatsiooni pidurdamiseks, millest näiteks Skendi-naavia maades enam jagu ei suudeta saada.

■ Tselionis on keelustatud mini-seelikud mis alles käesoleva aastal moevooluma sinna jõudis. Uus, sel puhul kehtestatud seadus nõuab, et naiste kleidid ja seelikud ulatuksid vähemalt 7 cm allapoole põlvi.

■ Näitlejanna Loretta Young võitis kohutiprotsessi National Broadcasting Company vasti. Kohus mõistis talle välja 28 milj. krooni kahjutasu. Näitlejanna nõudis tegelikult küll ligi kakse miljonit kahjutasu nimetatud firma käest, kuna ta leidis, et National Broadcasting Company ei ole pidanud oma lubadust mitte näidata Euroopas "Loretta Youngi Show" nime kandvas televisioonisäates kahte episoodi, kus näitlejanna kannab aeg-

gunud kleite ja vanamoelisi soen-gut.

■ Küprosel on järjekordsed rahutused ja demonstratsioonid. Enoiseis nime all tegutseb seal rahvuslik liikumine, mis nõuab Küprose ühendamist Kreekaga. Selle liikumise taga seisab Küprose ortodoksikirik.

■ Inimesi, kes magavad kümme ja rohkem tundi ööpäeva, tabavad südameatakid kolm korda sagedamini neid, kes magavad 7 tundi. Niisuguse järeldusele tulid USA teadlased pärast 800.000 ameeriklase uurimist.

● Stockholmis sündis Pyre (n-na Carpelan) ja Matti Kõresarele poeg.

Kas teie lapsed ja lapselapsed loevad

EESTI PÄEVA-LEHTE?

Selle kaudu seotakse nad eestlusega ja Eesti probleemidega. Paljud vanemad peavad oluliseks tellida lehte ka oma lastele kingituseks, et nad harjuksid eesti oma lehte lugema.

SOOVITAGE EESTI PÄEVALEHTE NENDELE, KES VEEL EI OLE TELLIJAD EPL saadab meeleldi prooviuumbreid.

Võrtsjärvel Eesti esimesed poldrid

Möödunud aastal Tallinnas väljantud raamatus "Tartu rajajoon" märgitakse, et Võrtsjärve maastikule annavad uue näo poldrid. Müiste pärineb Hollandist, kus poldrite nime kannavad tammistatud marshimaa alad, mis mere käest võidetud. Võrtsjärve ääres asuva Valguta polder on esimene selletaoline Eestis, mille rajamise initsiaatoriks oli kohaliku lothoosi esimees Kaijo Ern.

Kolme aastaga tehti Võrtsjärve polder-süsteemi rajamisel ära tohtu töö: parandati mitusada hektarit maad, rajati 1,7 km pikkune tamm, kaevati 22 m laiune kanal, ehitati pumbajaam. Polder avati 1968 sügisel ja see pani aluse rohumade saagikuse tõusule.

Teine poldersüsteem on rajamisel Võrtsjärve lothoosis, mille esimees on Kalev Raave. Selle abil tahetakse muuta kultuurkarmajamaadeks ka Rakke ja Unikula vahelised soostunud alad.

Valguta pargi serval asub rändrahn, millele on kinnitatud marmoriist memoriaalplaat tekstiga: "Siin asunud Kõrdsa kõrtsis sündis ja veeitis oma lapsepõlve luuletaja Ernst Enno (1875–1954).

Võrtsjärve majandajaks on kohalik kalamajand, kusjuures järv annab umbes kümme protsenti Eesti sisevee kalatoodangust. Vehendite ja majale rajooni on rajatud mitmed pubkõhjad.

Varjendid aktuaalsed Tallinnas

Nagu ühest jaanuarikuus Rahva Hääle numbrist nähtud, on Tallinnas kõigis linna rajoonides plaanikindlalt ja laialdaselt käimas tsiviilkaitselise tööd võimaliku sõja puhul.

Kaliniini rajooni tsiviilkaitsesüsteemi ülemä Vassilenko sõnade järgi on tsiviilkaitsesüsteem ette seadud suure ülesandega massihävitussuure vahustava mõju ärahoidmiseks. Selleks korraldatakse pidevalt mimesuuguseid õppusi, loenguid, kinoetendusi, näitusi jne., mis oleval möödunud aastal üldiselt üsna häid tagajärgi andnud, kuid üksikutes Tallinna rajoonides polevat varjendite ehitamist ja muu puht-praktilise ettevalmistusega võimaliku sõja puhul asjad korras.

Tsiviilkaitsesüsteemi Vassilenko tähendas, et varjendite olukord ja muude kaitsesüsteemide korrasolekut jätkatavalt soovi, eriti J. Tompi nimelises Kultuurpalas, Kerge tööstuse ministeeriumis ja mitmel pool mujal. Erukaitsesüsteemidega tutvumiseks, tsiviilkaitsesüsteemide korraldamisele jne. olevat viie tähelepanu pööratud. Sellepärast on ka Kaliniini rajoonis Tööravha Saadikute Nõukogu istungjärgul vastu võetud otsus, mis näeb ette igakülgset abinõude tsiviilkaitsesüsteemide teovalmiduse tõstmiseks rajooni tasehastes, vabrikutes ja asutustes ning tsiviilkaitsesüsteemide kvaliteedi edasiseks parandamiseks.

Täielikult uus institutsioon on aga Eesti Teaduste Akadeemia Zooloogia ja Botaanika Instituudi limnoloogiajaam, mis on Eesti sisevee bioloogilise uurimise keskus ning omalaiste hulgas ajakohasemaid N. Liidus, märgib teatmik.

Jaama hakati ehitama 1959, peahoone valmis 1963, akvaarium 1968. Paralleelselt ehitati veel sadamahoone, muul kaks elamut ning pumbamaja. Jaam lasti eksploatatsiooni 1964.

Peahoones paiknevad veemikroloogia, hidrokeemia, biokeemia ja bioloogia laboratooriumid. Eraldi on kabinetid fütoplanktoni, zooplanktoni, bentose, ihtioloogia, kalade verefüsioloogia ja populatsioonigeneetika alal töötajale.

Peahoone keldris on metalli- ja puitkõhjad. Limnoloogiajaama paiknevad akvaariumid selgrootute veeringimiste uurimiseks ja katsetusiks. Akvaariumi hoone taga on betoonbasseinid veesegroote kasvatamiseks suvekuudel. Valjalik vesi pumbatakse sisse Võrtsjärvest.

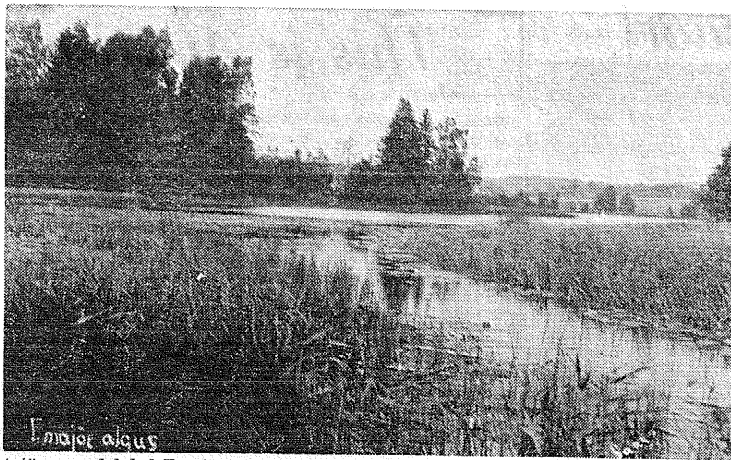
Omatakse ka uurimislaev "Bioloog II", kiirkaater "Võrtsjärv", mootorpaate ja tavalisi sõudepaate. Töötajaid on jaamas 40, nendest on 16 koosseisulised teaduslikud töötajad. Limnoloogiajaamale kuulub poolteise kilomeetri pikkune ja paarisaja meetri laine kaldariba jaama ümbruses. Jaam ise on ehitatud loodusliku kaunile Kõrgekaldale järskule.

Vehendist umbes kolme kilomeetri kaugusel asuv Trepmägi on traditsiooniline suvipealaste laagrikoht ja rahvapõlde paik. Endisena on alles Tamme tuulik Tamme mõisa juures Võrtsjärve kõrgel kaldal ja Rannu kirik. 200 m pikkuse ja 6,5 m kõrguse kuulsa Tamme peijandi kohta öeldakse, et Võrtsjärve vee-pinna alanemisest tingituna on paljand kohati kinni kasvanud ja tugevasti võsastunud.

Kevadiste rüütsajad laviinidega on paljandi jalamile veeretatud suuri graniitrahne. Sisse on varisenud va-rasemal perioodil vete poit tekitatud koopad.

Võrtsjärve Jõesuus avati 1967 Võrtsjärve-Jõesuus lahingu (1941) mälestuskivi. Lahenduses paikneb ka Sangla brükettitehas. Märgitakse, et juba 1962 astus Lõuna-Eesti kütteprobleemi lahendamiseks projektee-rima 200 ruutkilomeetrilise pindalaga Sangla soo basini üli brükettitehas.

Rohke ettevalmistamist tootmiseks alustati 1968 kevadel. Aastatoodanguna on projekteeritud 65 000 tonni brüketti. Tehasesse asub tööle umbes 300 töölisi, kellelede ehitatakse kuus 36 korteriga elumaja, peale selle kauplus-sõukla ja saun. Brükettitehas hakkab andma toodangut 1974.

Võrtsjärve madalalad Emajõe alguses.

Spordiringvaade

● "TAMKA" MEISTRID

Tallinn näib olevat saanud populaarseks heitluspaigaks üliõpiluses mastaabis. Seal on N. Liit pidanud mitmesuguseid maavõistlusi ja muid suurtüüpi. Praegu toimub Tallinnas kuu aega kestev maailmameistrivõistluste rahvusvahelises kahes (100-ruudulises "tamkas") maailmameistri riialase Andreiko ja tiitlipretendendi Kuipermani vahel, kes mängivad 20 partiid. Maailmameistrivõistlusi on kahes peetud juba 1894. aastast alates.

● NARVA EESTLASED

Kuivõrd venestunud on praegu Narva, sellest saame näite seal toimunud "Dünamo" noorte vabariiklike meistrivõistluste võitjate nimekirjast. Kõik võitjad 10 eri kaalukategoorias olid venelased, neist 8 narvalast. Asja juurde kuulub aga see, et poks on N. Eestis tiibiline venelaste spordia.

● "MORA-NISSE" NORRAKAS?

Sportlaste rahvast määrata on teinud üsnagi raske. Oleme tihti pahandanud selle üle, et Rootsis kiptakse nimetama eesti sportlasi venelasteks, parimal juhul lähtesteks. Ka N. Liidu spordiajakirjanikud eksiivad nendes küsimustes. Seoses vastilõppe-nud talilõplingja iseloomustati "Spordilehes" eelmisel talinõng. Loe-me, et Norra on suurte talisporditraditsioonidega kuningriik ja mis Nils Karlesoni sünninõma. Mis ütlesid küll rootslased Mora-Nisse rahvuse vastu eksimise kohta? Teisel saame teada, et Mora on suusakuninga kodukoht. Nisse aga tähendab rootsi keeles võlutit!

● "KULTA-KALLE" I VENDA

Eestlastele peaks olema tuttav Kaarlo Kangasniemi nimi — mees, kes võitis Mehiko olümpiamängudel Jaan Taltsile "määratud" kuldmedali tõstmises. Varsti pärast neid võistlusi vigastas Kangasniemi selja nii reskelt, et sai liikuda üksnes rästastooli abil. Rõõmustav on nüüd nentida, et ta on tõstepõrandale naasnud, ehkki pisut kergema mehana. Talts on aga vahepeal kaalus juurde

võtnud, ja temaga võistleb nüüd sama kaalus Kaarlo noorem vend Kauko. Tampereil ilmuvast "Aamu-lehti" st loeme, et perekonnas on kaheksa venda. Neist harrastavad tõsteporti Kaarlo, Kauko, Kalervo ja Kari, mitte aga Leo, Lasse, Leevi ja Lauri.

● PÖRJALIK ANALÜÜS

Spordisaavutuste tohtus arengus viimastel aastatel on muidugi teadusel oma osa. N. Liidus analüüsitakse korvpallimatshide järgmisi momente protsente: Mängu keskmine resultaat, lähivõitete tabavus, positsioonivõitete tabavus, üldse viske tabavus, vabavõitete tabavus, visked mängust, punktid mängust, kaitselauast tagasipõrganud saadud pallid, ründelauast saadud pallid, resultatiivseid sõute ühes mängus keskel-täbi, vahelt lõigatud sõute, pallikaotusi ühes mängus. — Ja nende alusel on juba selgitatud nn. olümpianormatiivid.

● "PIKAJUKSELISID" JA SPORT

Pole enam kuigi haruldane, et spordivõistlustel Rootsis saab näha pikajookselisi poisse, eriti kui mõeld sellele, et isegi sõjaväes pole suudetud seda nähtust likvideerida distsipliini korras. Kõige rangetam määrused on tänapäeval nähtavasti maadluspõrdis! Rootsi Maadlusel on nimelt otsustanud pikajookseliste edaspidi keelata osavõtt suuremate võistlustest. Teadagi on maadluspõrdis vastase kael ülitähtis objekt...

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa teateli viibisid Rootsis üe matusel Hilda Sepp ja Aleksander Albert.

Ameerikas külastas venda Benita Timofei, Kanadas õde Leida Heinloo ja Ungaris tüttart Oie Verita Kivimaa.

Ida-Saksamaal viibisid Tõnis ja Ene Kuus, Tiit Malle Lakk, Arvo Reial, Edgar Rudolf Beek ja Aavo Tari.

Rootsist sõitis Tallinna Bernhard Rosenile külla tuttav.

Akad. eksamid

Lundi ülikooli hambaarstiteaduskonnas sooritas odont. kand. eksami Anne Rauer Stobyst.

Uppsala ülikooli arstiteaduskonna lõpetas arstina fil. lic. astmes Ants Nõu.

Göteborgi Chalmersi tehnikaukooli lõpetas tee- ja vesiehituste osakonnas tsiviilinsenerina Peeter Maripuu Aedast.

KARUD L.-Eestis

Tavaliselt on karud valinud eluaseks Põhja-Eesti metsatihnikud. Nüüd võib aga öelda, et neid on ka Lõuna-Eestis. Põlva rajoonis läks Ahja lothoosi vanemmetsestehnik B. Taks koos metsavahiga Ihaste raiealangi tööliste töökohta näitama ja kohtus peasegu imparikümne meetri kaugusel suure karuga, mis oli haruldaseks juhtumiks L.-Eestis. Karu kaalu arvestades umbes 150 kilole ja ta jalajäljed olid 15 sentim pikkused.

Avinurme lothoos on tänava talvel hädas metsisgaedga. Ühel talveõöl olevat metssead avanud tervelt üheksa seemmekartulikuhja. Vadi küla elanikel õnnestus korraga näha 15-liikmelist metsseakarja. Sigade eemalepeletamiseks on tehtud kartulikuhjade juurde lõkketuled, kuid ka need ei aitaavat.

"Kultuurkaup"

Rahva Hääles avaldas A. Vahtra kurja lugejakirja selle kohta, et kauplustest pole kuskil saada piksitrase.

Kõikjal, kus neid võiks müügil olla, öeldakse: "Meil ei ole piksitrase!" Lugejakirjale vastates märkis "Kultuurkaupade" osakonna juhataja L. Pöder, et lugejal on täielik õigus nurisemiseks, kuid tänavu peaks olukord muutuma, kuna müügitulevat tervelt 100 000 paari piksitrase — importkaubana ja ka "Normas" valmistatavate traksidena.

USA Riiklik maksuasutus avaldas, et temal on töötamas 7 mehest koosnev eriline uurimiskomisjon, kes koob andmeid äärmiste pahempoolsete, kuid ka parempoolsete organisatsioonide kohta maksuseaduste rikkumiste paljastamiseks.

Toronto Eesti Võitlejate Ühing annetas oma teenetemärgid Ants Mägisole, M. Niinveele (Toronto) ja V. Loigule (Montrealist).

Eesti Majas kohtasid järjekordselt oma kooli aastapäeval endised "Kubu-tiidrukud", s.o. H. Kubu eragimnaasiumi õpilased. (EPL-foto Tippu).

**METSAKODU
UDISMAA**

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

VABAÕHUPIIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE

Prof. Edgar Kant 70-a.

Lundis tähistab 21. veebruaril oma 70-ndat sünnipäeva end. Lundi ülikooli professor ja Tartu ülikooli rektor Edgar Kant.

Professor Edgar Kant on sündinud 21. veebruaril 1902 Tallinnas. Lõpetanud Tallinna kolledži 1921, astub sama aasta sügisel Tartu Ülikooli matemaatika-loodusteaduskonda. Ta võtab oma erilaks mateaduse, mida sel ajal Tartus õpetab Soome teadlane, pärsine Turu Ülikooli professor ja rektor J. G. Granö. K. peamiseks huvialaks kujuneb antropogeograafia. Ta süveneb eriti linnade uurimisse, millest mainitagu tema juba 1926 ilmunud tööd "Tartu. Linn kui ümbrus ja organism" Tartu linna käsitlevas koguteoses "Tartu". Juba selle töoga kandub Edgar Kanti kui teadlase nimi väljaspool Eesti, saades selle eest Pariisis asuva Société de Géographie Commercial auhinna.

E. Kant lõpetab Tartu Ülikooli 1928 mag. geogr. astmega jättes siit peale õppejõuna tööle sama Ülikooli juurde, toimides 1928–31 õppelehtjaks tähtjana majandusgeograafia alal, 1934–36 dotsendina ja aprillist 1936 korralise professorina samas aines. 1934 kaitses K. oma doktori väitekirja "Bevölkerung und Lebensraum Estlands" dr. phil. nat. kraadi saamiseks.

Juba üliõpilasena alustab K. pike-maid uurimisreise välismaadesse, millest reisirid jätkuvad ka hiljem. 1924 näeme teda Soomes, Rootsis ja Norras, 1926 Kesk-Euroopa riikides, Itaalias, Prantsusmaal ja Põhja Aafrikas. Need reisirid on jätkunud ka K. Rootsi päevil, kusjuures tal on korraldatud tulnud juhataja geograafide ja üliõpilaste ekskursioone mitmel maal.

Teaduslikult edasi töötamas on K. 1928 Wieni Maailmakaubanduse ja Wiini Tehnika ülikoolides ja St. Galleni Kaubandusülikoolis Schweitsis, 1929 on ta töötamas Göteborgis ja Maailmakaubanduse arhiivis Hamburgis. 1931–32 töötab K. Rockefelleri fondi stipendiaadina Pariisi Grenoble ja Amsterdam ülikoolides.

1936–37 toimib K. Tartu Ülikooli õigusteaduskonna prodekaanina selle teaduskonna majandusosakonna juhatajana. 1938–1940 on ta Tartu ülikooli prorektor. Me näeme teda kodumaal peale muu Eesti Kirjanduse seltsi Kodu-Uurimistöökojanna liikmena ja hiljem sekretäarina 1923–38. Akad. Majandusteaduste Seltsi juhatajana 1936–39, Eesti Kõrgema Sõjakooli rektorina 1937–1939, Eesti atlase toimkonna liikmena 1938–40, Eesti Loodusvarade Instituudi liikmena 1939–40, Eesti Konjunktuurinstituudi liikmena 1937–40.

K. on olnud Eesti Kultuurkapitali Nõukogu liige Tartu Ülikooli esindajana, Eesti maakondi kirjeldata koguteose "Eesti" toimetajaid ja kaasautor, Eesti Rahvuslase Klubi ajakirja ERK peatoimetaja 1933–38 ja ajaleht "Vaba Sõna" asutajaid ja peatoimetaja 1933.

Eesti Teaduste Akadeemia asutamisel 1938 nimetatakse K. Akadeemia liikmeks ja valitakse samas Akadeemia presiidiumi liikmeks.

Eesti okupeerimisel NSV Liidu poolt vallandatakse K. 1940 juulis Tartu Ülikooli tööst. Eesti omariiklusse astutute ja institutide likvideerimisel okupatsioonivõimude poolt lõpeb Edgar Kanti ulatuslik tegevus omariikluses Eestis. Näeme teda uuesti Tartu Ülikooli juures juulist 1941 kuni septembrini 1944, kus tal on täita Ülikooli rektori ülesanded.

Eesti taasvõlutamisel NSV Liidu poolt 1944 septembris tuleb ka Edgar Kanti lahkuks kodumaalt. Tema uueks töökohtaks saab Lundi ülikooli Rootsis, kus tal tuleb töötada algul arhiivihoidlase, siis uurimistependiaadina ja 1950 alates erialatena õpetajana majandus- ja sotsiaalegeograafia alal, 1963 nimetatakse Kant Lundis ülikooli majandusgeograafia professoriks, ühendades tema tegevuse professori, praegu professor emeritus sealsemas.

Kaugel väljaspool kodumaad ja emal oma töökohast tuntuud teadlasena on Edgar Kanti korraldajal teaduslikule ettekanneid pidama mitmes välismaa ülikoolis ja kaasa töötama paljudes välismaa teaduslikes asutustes ja organisatsioonides

Prof. dr. phil. nat. Edgar Kant

või teda on valitud nende asutiste ja organisatsioonide au liikmeks. Edgar Kant on Soome Maadeteaduste Seltsi korrespondent liige 1936, Rootsi Antropoloogia ja Geograafia Seltsi välismaal liige 1939, Balti Uurimisinstituudi asutaja- ja juhatus liige Bonni ülikooli juures 1952–71, Ruumiuurimise ja planeerimise akadeemia (Hannoveris) korresp. liige 1953. a-st, Internationaalne Teaduste Akadeemia korraline liige 1954, Neuchâtel'i Geograafia Seltsi korresp. liige 1954, Genfi Geograafia Seltsi korresp. liige 1958, Rahvusvahelise Rahvastiku-uurimise Ühinooni korraline liige 1958, Rahvusvahelise Sotsioloogia Instituudi korraline liige 1960, Hollandi Kuningliku Geogr. Seltsi au liige 1963, Lundi Geogr. Ühingu au liige 1967, Rootsi Humanistika Vetsenskapfundeli korraline liige. Rahvusvahelise Geograafia Ühinooni oskussõnade sektsiooni korraline liige.

K. teaduslik produktioon on väga suur. Arvates kaasa ka vähemad artiklid ulatub tema kirjutiste arv 400 piiridesse. K. tööd on ilmunud Tartu päevil peamiselt eestikeelsetena ja Lundi päevil rootsikeelsetena. Paljud tema tööd on ilmunud aga ka inglise-, prantsuse- ja saksa keelsetena või resümeegea ühes neist keeltest. Kuivõrd kõrgelt on K. töid hinnatud teadustöös, selle parimaks tõendiks on tema kutsumine või valimine arvukate teaduslike asutiste ja organisatsioonide liikmeks. Kuidas Edgar Kanti kui teadlast hindavad tema Rootsi kolleegid sellest loeme Lundi Geograafia Instituudi poolt Edgar Kantile tema pensionile mineku puhul 1967 puhendatud teose "Studier tillägnade Edgar Kant" eessõnas peale muu: Professor Edgar Kant on oma töoga tugevalt mõjutanud Rootsi geograafilist uurimist nii põhiaktiivsuses kui ka meetodilises ja aines-aktiivsuses suunamises. Tema rahvusvahelise kirjanduse ääretu tundmine on Rootsi geograafidele vahendatud ideid ja impulsid väga erinevatest maailma osadest. Samaaegselt on ta oma rahvusvaheliste kontaktide kaudu valmistanud pinda vahetuse ideede vahetamiseks Rootsi ja välismaa geograafide vahel. K. tõenäoliselt suurimaks teoseks kujuneb internetsionaalselt kasutamiseks mõeldud mitmekelne geograafia oskussõnade leksikon, mille juures K. on töötanud pikemat aega. Lõpetades see lühilühelade K. ulatuslikust tegevusest, ühineme tema Rootsi kolleegide sooviga, et Edgar Kanti jätkuks jõudu ja tervist edasiseks tööks ja ka selle suurteose lõpule viimiseks.

ARTUR MÄGI

ANNETUS KULTUURFONDILE

Eesti Kultuurfondile Eesti Kultuurikoondise juures annetas kr. 350 dr. Ann Viita. Kultuurfondi summad teatavasti lähevad iga-aastaste auhindade väljaandmiseks loovatele inimestele.

● Ajaleht Greenwich Time kirjutab eestlannast Kulla Kuusk-Hoganist, ühendades tema tegevuse Manhattanville kolledži äridirektorina.

Peapiiskopi läkitus:

Vajame suurt usku Iseseisvuspäevaks

Võidakse ehk kaheida pealkirja paikapidavuses, kuna kuulu järele olevat usk üks kõrvalisemaid tegureid tegelikus elus, jätades varju.

Kõneldes majast puudutatakse peamiselt pealiskihitust. Vundamenti võtavad arvesse ainult asjatundjad. Milline maja püsib ilma aluseta? Inimesegi välist kaju võib igaks liimistada, kuna keheline ja hingeline siseelu nähtamatuks jäävad. Kes sõnandaks neid selpärasid põlata?

Paljud tunnevad piinlikkust, kui üldine jutt usu üle läheb isiklikumaks. Ega seepärast olda veel pagan, kuid märgatav ebakindlus johtub väikesest usust. Kuna aga või kuidas avaldab end suur usk? See ilmub esile olukordades, kus tavalised inimesed on kaotanud lootuse. Siis paistavad silma need, kellele suur usk annab jõu sihihindlaks tegevuseks raskustele vaatamata.

Kaanea näe tütarit vaevus kurt vaim. Olukord oli lootusetu, paranemise inimlike eelduste järele võimatu. Ometi pöördus ema usust juhatajalt Jumala poole. Kui Jeesus

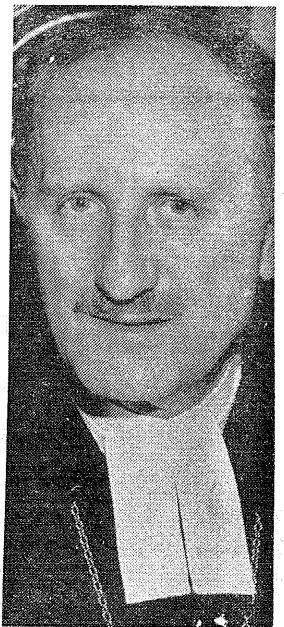
esiotsa talle tõrjuvalt vastas, ei lubanud usk langeda peitumusse. Ema jäi Jeesusega edasi rääkima sellest, mis südan vaevas. Viimaks ütles Isand: "Oh naine, su usk on suur! Sulle sündigu nõnda, kuidas tahad!"

Seal oli liikvel ka üks mees. Tema poeg jällegi pödes lapsest saadik arvatavasti parandamatult haigust. Lootusetus oli mehe usu kõikumise pannud. Jeesus julgustas teda üteldes: "Kõik on võimalik sellele, kes usub!" Mees hüüdis seepäele: "Ma usun, aita mu uskmatust!"

Eesti Vabariigi aastapäeval soojendame südan kaunita traditsioonidega, milles esinevad kõige olulisemate tunnustena rahvuslapp ja rahvusühm. Mis on pühitsemise alus ja sisu? Aluseks on muudugi rahvusliku päritolu, mis end avaldab rahvusliku teadvuses. Kui sellele ei liandu mud, ollakse üks. Seda mõistes võidakse aru saada sellest kirjeldamatust kasut, kui liitlaseks on Jumal, kes omaid ei jätta maha üheski olukorras.

Eesti rahvas vajab tugeva rahvusliku teadvusega ja suure usuga mehi, naisi ja noori. Väike usk tähendab väikest lisa, suur usk annab suurt lisa. See, kes tahab, et ta usk kasvaks, hinnaku emakeelseid juumaleenistusi, Piiblit, palvet. Tema harastagu neid oma igapäevases elus ja tehku usutegusid, et Püha Vaim teda uueks inimeseks kujundaks.

Maa-aliselt ja seega üldiselt mõeldud palve "Su üle Jumal valvaku" vajab tegeliku eluga sidumist. Selleks on eestpalve kaaseestide heaks, kellele usk on nõrkenud elu lõikide all, kellele rahvuslik iseseis-

Peapiiskop Konrad Veen

vus on kaahanenud võõra ümbruse surve tõttu.

Armastuse usust lähtudes tervitan ma Teid, eesti rahva vennad, õed ja lapsed Ma õnnistan Teid, kes kõnnite Jumala teedel ja kutsun armu osadusse neid, kes on vahepeal teistele teedele läinud! Jumal annab meile usu kaudu kõik võimalused, millega vajame elamiseks, püsimiseks, võitmiseks.

K. VEEM

EELK peapiiskop

Natsi-marss BRD pisilinnas JUUBELIL?

Nelja tuhande elanikuga Grünbergi Hessi osariigis Lääne-Saksas pühitseb suvel oma 750-ndat aastapäeva. Selleks puhuks kavandavad linna juhtivad tegelased suurt ajaloolist kavalakaadi, kusjuures natsiajastut tahetakse illustreerida mõõdamarssivale pruun-rikkastega, haakristilippudega, Horst Wesseli lauluga ning natsimarssidega.

Osariigi valitsus Wiesbadenil on Grünbergi linnaisadele püüdnud selgeks teha, et taoline "ajaloo meenutamine" on aboluuselt ebakohane. Grünbergi püürmeister omalt poolt aga teiteerib kõikvõimalikke autori-teete ja väidab, et "ajaloo huvides" olevat SA-meeste marss ja muu selline tsirkus hädavajalik. Pruunide särkide õmblamine on igatahes täis hoo, samuti säärastaste viiksimine ju. Wiesbadenil aga soovivatse natsimarssi asendada stseeniga, kus SS-timukad peksavad linna juute, ajades neid Grünbergi piiridest välja. Taoline episood "Kolmanda riigi" ajalooost on hoopis õpetlikum, tõepärasem ja ajaloolisem, nendivad psariigi ametnikud.

Juurde võib lisada seda, et 1966 valimistel häletas ligemale üks viiendik linna valijakonnast neonatsistidele (NPD-le).

Luuapuudus rikub tuju

MOSKVA — Parandada elanikkonna varustamist tarbekapadega ja tõsta nende kvaliteeti — see on üks kä kä peal olevaid lõõkslauseid.

Aga Leedus on tänini puudus niisugusest tarbeksajest nagu lihtne luud, kirjutab ajakirja Sovetskaja Industri üks kaastõõlis: seal. See, kaja-meelne tarvilik ese on vajalike asjade nimestikust üldse meha tõmmatud ja nii lihtne kui ne d saada on, tuuakse sisse Voiga-Vjatka metsamajandist ja Valge-Venest.

Meil on puudus veel paljustest väga mitmesugustest tarbeksajest, ja nende puudumine rikub inimeste meeleolu ütleb kirjasajaja Leedus ja loendab: lõõksalud, pudrunud, taigranulid, käiepeadend ning palju muud, m s meie kaubandusorganisatsioonid peavad kaugelt sisse tooma.

Paremale: 1 linn Eestis 5 omama 9 veinilinn Itaalias 10 Soome kirjanik 12 baas 13 on see, mida ei tohi avaldada 14 meie 15 torm 18 tegevus 19 vaimustus (om. kääne) 21 riieletat 23 on näiteks väime ja kehaline heaolu 25 on joodik tihti 28 16i 32 tuhu 33 tee lahti 34 otsekohe, truu 36 juutide usulis-poliitilise voolu esindaja 11 sajan d. E. Kr. 1 sajan d. Kr. 38 noot 39 numbrit 40 asi 41 kaunis 42 lambavilla mustus 43 noorteorg. liige.

Alla: 1 kanal, mis lahutab üht suurt maailmajaagu kaheks 2 paik 3 spordiriist 4 õhtune valgus 6 vastumeel, ilge 7higilõhna äraboidmise vahend 8 paigutus 10 ikka 11 lõhn 16 start 17 raadium 20 väike metsloom 22 kreeka täht 24 see juhtub harva 25 teatud liiki paat 26 sündis 24. det-

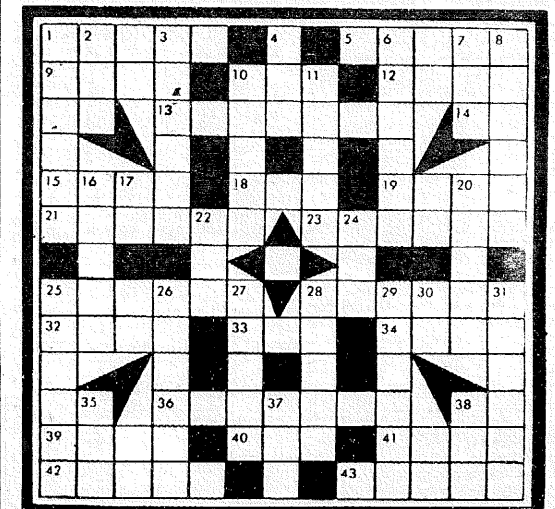
sembril 27 läkitus 28 heide, vise 29 kaheeriline vanker 30 sinu 31 ebanoormale jultumise inimene 35 terava otsaga pulk 37 madu 38 näo osa.

Lahendus 8:

Paremale: 1 oinas 6 Koiva 11 niku 12 irvik 13 kd 14 usuta 16 G.I. (Gustav Idman) 17 ena 19 its 20 tut 21 lehm 23 mära 24 eas 25 Aik 26 Sara 29 suvi 32 ulu... 33 KAK 35 das 36 ka 37 Ramon 39 ra 40 sadas 42 eitas 44 Unkas 45 reise.

Alla: 1 onkel 2 idne 3 NK 4 Asu 5 susi 6 kits 7 ora 8 IV (Ilmar Vainu) 9 vigur 10 Akita 15 utt 18. Ahuru 20 täkud 22 maa 23 mis 26 suksu 27 alaen 28 aam 30 ras 31 isse 33 kass 34 koer 37 raa 39 nie 41 dk 43 ti.

EPL ristsõna nr. 9

Stocknoimi Eesti Teater esitab undislastest August Mälgu näidendi "Valgus sinu kätes" pühapäeval, 5. märtsil kell 19 ABF teatrisaalis, Sveavägen 41. Kordusetendus pühapäeval, 12. märtsil kell 19 samas. Lavastab Lensi Römmer, kaastegevad Epp Lohk-Sundström, Lensi Römmer, Edmar Kuus ja Valdek Jürisoo. Pildil stseen näidendist: vasakult Epp Lohk-Sundström, Lensi Römmer ja Edmar Kuus (EPL-foto Tipppo)

Hõhaliig elu

HALMISTAD

Vabariigi aastapäev

Halmstadi Eesti seltsi korraldusel toimub E Vabariigi aastapäeva tähistamine aktusega ja koosviibimisega laupäeval 26 veebruaril s.a. ABFI ruumides algusega kl 19.00.

Aktusekõne peab Andres Küng. Kavalises osas esineb näitlejatar Tiia Haamer Göteborgist. Ettekan- deid ka HES Täienduskooli õpilas- tel.

Aktusele järgneb koosviibimine peolaual, kus pakutakse võileibu, jooki, kohvi ja torti. Meeleolu ja tantsumuusika eest hoolitseb varem tuntud 3-liikmelise orkester.

JÖNKÖPING

Vabariigi aastapäev

Vabariigi aastapäeva tähistamine toimub laupäeval, 26. veebruaril kl. 17 Kristiine koguduse majas. Kavas päevakohaseid sõnavõtte, deklamatioone, muusikat ja laulu. Koosviibi- mine ühises kohvilauas, osavõtt kõi- gile tasuta. Loterii, Teretulemast kõi- gile!

JÖNKÖPING

Eesti Seltsi koosolek

Jönköpingi Eesti Seltsi korraline aastapeakoosolek peetakse laupäeval, 26. veebr. algusega kl. 14 Jönköpin- gi Kristiine koguduse majas. Päeva- korras koosoleku rakendamine, 1971 aruannete kinnitamine, 1972 tegevus- kava vastuvõtmine, 1972 eelarve vastuvõtmine, valimised põhikirja järgi, koosolekut algatavad küsimused.

Kvorumil puudumisel toimub uus koosolek üks tund hiljem samas ko- has sama päevakorraga, mil juhul see on osalusvõimeline vaatamata kokkutulnud liikmete arvule.

STOCKHOLM

Ettekanekkoosolek

Eesti Teaduslik Selts Rootsis kor- raldab esmaspäeval 28. veebruaril 1972 Tehnikakooli üldise geoloogia osakonna ruumides (teknikringen 72,

**METSAKODU
ÜUDISMAA**

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

**VABAÕHUPIIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE**

Leinateateid

Springfieldis, Illinoisi osariigis su- ri 6. veebruaril Oskar Saviste, sünd. 15. jaanuaril 1899 Viljandimaal.

Hempsteadis, New Yorgi osariigis, suri 3. veebruaril Paul Rubel, sünd. 18. jaanuaril 1879 Kaubiojal, Viljan- dimaal.

Tallinnas suri 19. jaanuaril Hein- rich Troost, sünd. 11. septembril 1909 Tallinnas. Kadunu oli spordiselts "Kalevi" spordiinspektoriks.

St. Paulis, Minnesota osariigis, su- ri 31. jaanuaril Asta Mändik, n-na Michaelson, sünd. 26. mail 1920 Rõu- ges, Võrumaal.

Chicagos, suri 31. jaanuaril Mats Kising, sünd. 23. märtsil 1903 Vil- jandis.

Buffalos, New Yorgi osariigis, su- ri 6. veebruaril August Eduard Aa- vik, sünd. 13. mail 1903 Rakveres.

Buffalos, New Yorgi osariigis, suri 28. jaanuaril Linda Vaher, n-na Räl- sa, sünd. 15. veebruaril 1887 Tartu- maal.

Elmhurstis, Illinoisi osariigis suri 5. veebruaril Anna Sillaste, n-na Leht, sünd. 19. oktoobril 1893 Koo- rastee vallas.

Varstus, Eestis, suri 17. detsembril 1971 rohuteadlane Viktor Orro, sünd. 3. aprillil 1913 Varstus.

USA-s suri Alma Ollendi, n-na Ots.

1 tr. alla, Ostra stationi lähedal, Rõ- da Korsets sjukhemi taga, ettekan- dekoosoleku. Algas kell 18.00 Kõne- leb fillic. Erik Saare teemal "Kuu peal käimise teaduslikud tulemu- sed" valguspiltidega. Kõik ettekan- dest huvitatud on teretulnud.

STOCKHOLM

Kirev õhtu E. Majas

Eesti Rahvuslik Liit korraldab lau- päeval, 26. veebruaril kell 6 p.l. ki- reva õhtu mitmekesise eeskava ja tantsuga. Laulutekkannetega esi- nevad Estonia operetitiit Mari Kamp- Boreus ja tenor Raimund Raidve Kuningi. ooperist. Neid saadab kla- veril A. Nilsson. Samuti esineb Kas- sari laululüri, koosseisus Tiit Siim, Mari Siim ja Jaan Seim. Selle an- samblil esinemisi on võrdlemisi har- va kuulnud ja need on äratanud suurt tähepanu.

Lisaks muusikalisele osale esitab näitleja Roman Väli mitmesuguseid humoreske, oles ühtlasi ka õhtul teadustajaks. Tantsumuusika eest hoolitseb Viljar Nairis. Sissepääs ku- lude katteks 10 kr.

On võimalik osavõtta ka einelau- ast. Kuna Eesti Maja einelaud on praegu veel väljakujunemise järgus ja einelauast osavõtjatelt nõutakse varajast tulesandmist, palutakse osa- võtta soovist teatada hiljemalt 21. veebruariks tel. 62 46 22, 60 00 74 või 36 75 23.

Võidusõiduauto TALLINNAST

Tallinna Autoremonditšhas nr. 1 (end. Tallinna Autoparandustehas, mis kuulus Hans Feierbachile, kes Stockholmis pagulasena suri), too- dab nüüd ainsa autovabrikuna N. Liidu võidusõiduaautosid seeriatena.

Tallinna ajakirjanduse andmete kohaselt võistlevad neil autodel N. Liidu parimad võidusõitjad. Tehases on konstrueeritud ja tootmise lastud tugevdatud võidusõiduauto Estonia 16-M, millel on Moskvitsh 412 mootor. Mõõdunud aastal ehitas tehase 20 sellist autot.

● Stockholmis kuulutati abielluja- tena maha Magnus Ullman ja Kül- like Soosaar.

● Stockholmis sündis Gunilla Lo- naeusele ja Mats Tralliale poeg.

Võsul, Eestis, suri 20. jaanuaril Ah- ti Rada, sünd. 2. mail 1900 Tartus. Kadunu oli elukutselt fotograaf.

Bournemouthis, Inglismaal, suri 7. veebruaril kaugesõidukapten Fritz Bersin, sünd. oktoobris 1891 Häde- meestel.

USA-s suri Ida Taniloo.

Tartus suri 19. jaanuaril Karl Maid- la, sünd. 14. jaan. 1908 Saadala.

Tallinnas suri 30. jaanuaril Elfrie- de Kaimand, n-na Krüger, sünd. 16. märtsil 1903 Raikülas Läänemaal.

Eestis suri 3. veebruaril Mari Pruul n-na Vähi, sünd. Emmastes, Hiiumaal.

Tartumaal suri 13. jaanuaril Else Pedel, n-na Sööt, sünd. 6. oktoobril 1899 Väike-Rõngus, Tartumaal.

Armast sugulast

Rudolf Seiman'i

mälestavad leinas

JOSEP

VIKTOR

EDUARD

HERMAN

perekondadega

Kallist kaasviolistlast

Farm, dr.
Karl Rähesoo'd

mälestab leinas

KORP! FRATEERNITAS

LIVIENSISE ROOTSI

KOONDIS

Oma unustamata armast
eluseltsilist, õemeest, käli ja onu

Farm, dr.
Karl Rähesoo'd

* 5.6. 1898 Pärnus
† 12.2. 1972 Malmös

leinavad kurbuses

LIIDIA

FIMA ja BORIS

MARTA

NIINA PEREKONNAGA

Unustamata sõpra ju suurt
eestlast

Farm, dr.
Karl Rähesoo'd

mälestavad kurbuses

LYDIA OLSSON

LINDA KASK

PEREKOND SKANSTAD

Unustamata sõpra ju suurt
eestlast

Farm, dr.
Karl Rähesoo'd

mälestavad kurbuses

M. RATSHUNAS

perekonnaga

S. TOLLING

perekonnaga

R. POMMER

abikaasaga

H. SAALEP

S. JARVIK

A. NIITAM

Armast abikaasat, isa,
vanaisa ja venda

**Vladimir
Tõnisberg'i**

* 27.7. 1900 Tartus
† 12.2. 1972 Ystadis

mälestavad leinas

HILDA

ROMIL ja BRIGITTE

CYRIL ja TERESA

INA ja LEIF

NINA ja ANNA-MARIA
õde, vend ja OMAKSED
Eestis

Matusealitus reedel, 18. veeb-
ruaril Üppständelse kabelis
Ystadis.

Armast ema

Amalie Kivi

* 27.10. 1885 Kõnnu vallas
† 8.02. 1972 Kõnnu vallas

mälestavad leinas

POEG PEREKONNAGA

Rootsis

OMAKSED

Eestis

Ei ühtki peotäit mulda
saa heita Sinu hauses,
Ei ainust õit saa tantsu
tuua Sinu kalli kalmule.

Armast sõpra

V. Tõnisberg'i

mälestavad

MARTA ROSENBERG

ANDREAS ROSENBERG

perekonnaga

Armast abikaasad, isa ja vana-
isa

Johannes Klaamas'i

* 30.10.1885 Jõelähtme vallas
† 14.2.1972 Skallsjös

mälestavad leinas

MATHILDE
HELDUR ja JUTA
VIVE ja BERNT
VAINO
LASTELAPSED

Surma läbi tõuseme igavesse
ellu.

Matusetalitus toimub laupäeval,
19. veebruar, kl. 14 Skallsjös kirikus.

Armast onu

Johannes Klaamas'i

mälestavad

AUGUST LAIGAR
ESTER KRUSVAL
perikonnaga

Johannes Klaamas'i

mälestavad leinas

OSVALD SEIMRE
abikaasaga

HANS SEIMRE
perikonnaga

Armast vill!

Vladimir Tõnisberg

Mälestab sügavas leinas

OS RABILA

Kas N. Liit tunnustab?

Algus lk. 1

Need olid nn. baaside lepingud, mis võimaldasid Nõukogude Liidul oma vägede paigutamise võimete riikide territooriumile. Need kokkulepped tähendasid mitte ainult rahvusvahelise õiguse, vaid ka Nõukogude Liidu enda rahvaste õiguse õpetuse rikumist.

Tühistamisele ex tunc kuulub ka Nõukogude Liidu ja "Sooime rahva-vaharigi" vaheline kokkulepe, mis sõlmiti 3. detsembril 1939 selleks, et Nõukogude Liit võiks "abistamise korras" okupeerida osa Soome territooriumist ja kasutada seda militaarbaasina. See kokkulepe sõlmiti Soome Talvesõja ajal. Selle sõja alustas Moskva Ribbentrop-Molotovi pakti realiseerimiseks. Kokkuleppe sõlmimiseks kujundati Moskvas siis "Sooime rahva-vaharigi" valitsus, mille "peaministriks" määrati Soome kommunist Kuusinen. Viimane kirjutas, et siis alla kokkuleppele vastastikkuses "abistamiseks ja sõpruseks".

Baaside lepingud Nõukogude Liidu ja Balti riikide vahel võimaldasid juunis 1940 nende riikide okupeerimise. Kõik need lepingud sõlmiti relvade sunnil ja vägivalga ähvardusel. Nõukogude Liidus kehtiva õpetuse järel on need nn. eba-võrdsed lepingud, ja nii nende lepingute rühma kuuluvad, mida nagu-ni loetakse juba algusest peale kehtetuks. Vaja on nõuda, et Nõukogude Liit annaks sellele õpetusele ka tõelise tähenduse.

Ajakirjas "ZeitBild" üteldakse, et see peaks olema vaba maailma ühine nõue (ning ka üks nõudeid, mis esitatakse Nõukogude Liidule Euroopa julgeoleku konverentsil), sest maailma poliitilise olukorra lahendamiseks õiguse alusel on vajalik, et Nõukogude Liit kõik eelpool mainitud lepingud (Vertrag) ja kokkulepped (Abkommen) algusest peale (ehk nn. ex tunc) kuulutaks ametlikult kehtetuks. Kui ta seda ei tee, siis tuleb nentida, et Nõukogude Liit tunnustab ikka veel partnerlust ehk

Idapõgenik

Algus lk. 1

nepoolse inspektori kindral Rodim-tsevi tõlk.

Nagu Sadecky eraviisiliselt jutustas, viibitud ta kaks kuud ka Tallinnas tsehhhi ja eesti filmikunstisuhet ja filmivahetamist korraldama.

Ta puutunud kokku aga peamiselt ametisikutega, ka noorematega, kes aga teda vaatlesid kui rezhimi esindajat ja kellele temagi omakorda ei julgenud avameelsust näidata.

Sadecky elas kaksikelu kuus aastat. Ta kogus "Oktjabriana" mikrofilmile ja toimetas selle läände. Lõpuks ka ise läände põgenes, avaldas ta materjali.

Armast õe- ja tüdimeest

Johannes Klaamas'i

mälestavad sügavas leinas

RIKARD PEREKONNAGA
VOLDEMAR ABIKAASAGA
HELENE ABIKAASAGA
ROSINE PEREKONNAGA
ENN PEREKONNAGA

Puhka rahus!

kaaslust (Partnerschaft) Nõukogude Liidu ja Hitlerlik-fasistliku Saksa-maa vahel. Selle otsuse peab siis Euroopa julgeoleku konverents ametlikult ja avalikult langetama, sest rahvusvahelisele realiteetide heakskiitmine või nendega nõustumine ei tohi olla aluseks Euroopas kehtivale õiguslik-poliitilisele korrale.

Sümposioon

Algus lk. 1

trolli ja aegapidi ka mõjutamist sisepoliitika.

Prof. Schapiro ei uskunud, et N. Liit oleks huvitatud tõelisest pinevuse vähenemisest ainult selle tõttu, et ta tunneb survet Hiina poolt — teatavasti jääb punahiina veel pikaks ajaks jõuks, milline tõsisemalt ei suuda ohustada N. Liitu. Nii siis, kas meile meeldib automaatskaal USA ja N. Liidu vahel, siis ometi on see praegu ainsaks garantiiks Euroopa rahvaste vabadusele. Nii kaua kui Euroopa ise ei ole muutunud automaatskaks.

Sellest taustalt vaadeldes Kreml Euroopa lähenevust ja püüab seda igal võimalikul viisil takistada, toetades kõiki konfliktitendents EEC-s. Tõenäoliselt tahaks N. Liit luua mingit üleuroopaalist riikide organisatsiooni, kus tal oleks võimalik mängida juhtivat rolli.

Kõige lähemaks eesmärgiks on aga tunnustuse saamine Ida-Saksamaale kui iseseisvale riigile, millele oleksid lõplikult kindlustatud idabloki poolt kättevõidetud piirid. Samal ajal on venelaste eesmärgiks, et lääs tunnustaks n.n. Brezhnevi doktriini, mis õigustab N. Liidu interventsiooni kõikides idariikides.

Prof. Schapiro pidas vajalikuks, et Lääne-Euroopa süvendab poliitilist ja majanduslikku koostööd. Rootsi osas ütles prof. Schapiro: neutraliteet on muudugi respektiteeritav, kuid kas see on üldse võimalik. Ta vastas ise eitavalt.

Uppsala ülikooli õppejõud prof. Gunnar Ohlin leidis, et ka siis, kui Rootsi siis lähedase kontakti EEC-ga, satub ta halvemas olukorda konkurentsi poolest kui tal oli enne Euroopa ühinemislükumise algust. Ja halvenemine on veel suurem, kui Rootsi päriselt jääb välja.

Kõneleja leidis, et kõne all olev kaubaleping Rootsi ja EEC vahel ei saa kuidagi viitsi olla aluseks rootsi tööstuse pikaajalistele investeeringutele. Kõneleja avaldas imestust, kui vähe Euroopa ühinemise idee on suutnud läbi lüüa rootsi nooruse hulgas. Ta küsis, kas tõesti on realistlik kujutada ette, et Rootsi üha vähenemas maailmas kujunevaid pisisa-telliidiks uuele Euroopa-suurvõime-le?

Prof. Walter Hallsten Bonnisst, endine EEC peaarjanisator, kõneles Euroopa majanduslikust ja poliitilisest ühinemisest ning leidis, et neutraliteet ei ole mingit kohta selles protsessis.

Euroopa lähenevamine on hädavajalik selleks, et Euroopa riigid konkurentsis USA ja N. Liidu vahel suudaksid liide elada. Euroopa lähenevamine ja ühinemine tugevdab ühtlasi rahu stabiilsust maailmas, arvas prof. Hallsten.

Sümposioonile oli ainsa keeleta-dlasena kutsutud ka Hamburgi ülikooli eestlasest professor Els Oksaar, kes küsis keelte arengut Euroopa ühinemispromessis, leides, et see tähendaks ühinemisele rahvastele üldist mitmekesist, mis sügugi ei tarvitse rahvuskeeli lämmatada. Prof. Oksaar on teatavasti ekspert mitmekesluse probleematis.

• Kaitseminister Melvin Laird teatas, et kiskesval aastal ei võeta noormehi sundkorras sõjaväkke veebruaris ja märtsis. Enam kui 100.000 noormeest, kes sündinud 1951 või varem, pääsevad sellestõttu sissekutsust, vaatamata nende loteriinumbritele.

Uusi uurimusi dr. V. Helkilt

Uleamarhivaar dr. fil Vello Helkilt Kopenhaagenis on mõõdnud aasta lõpuks ilmunud paar uut, mitte eest-ainelist uurimust, nimelt "Dänische Romresien von der Reformation bis zum Absolutismus 1536—1660" koguteoses Analecta Romana Instituti Danici VI, ulatuslik ja ligemale 90 leheküljelise käsitlus koos põhjaliku allikate loendiga.

Teiselt on samalt väga produktiiv-selt ajaloolaselt paguluses ilmunud analüüs omaaegse Kopenhaageni linna-pea Sigvard Friis Dverigsi noor-uslik reisikirjeldus 1884—86 Saksa-maale, Prantsusmaale, Itaaliasse ja mujale. Viimane uurimus ilmus aastaraamatus "Historiske Meddelelser om Köbenhavn 1971". Kuuldavasti on dr. Helkilt parajasti käsil Tartu jesuiitide kolleegiumi ajaloo koostami-nest Poola ajal, mis ilmutav üsna mahuka eriraamatuna.

Kultuuri auhinna üleandmine

Seoses Esinduskogu korralise istungiga toimub Kultuuri auhinna aktus laupäeval, 11. märtsil kl. 18.00 Eesti Majas. Laureaadid loomingsust peab ettekande kirjanik Arvo Mägi. Aktus on avalik.

Kultuuri auhinna aktusele järgneb (kl. 20.00) pidulik õhtusöök Eesti Majas, milles osavõtma on palutud laureaat A. Mägi abikaasaga žürii liik-med, ja kutsutud väliskülalised. Õhtusöökist (kr. 35:) osavõtta soovijail palutakse aegsasti teatada Esinduse büroosse (tel. 06/67 70 32)

Kohalik elu

GÖTEBORG

Tänaavalduis. Avaldan südamlukku tänu kõigile organisatsioonidele, sõpradele ja tut-tavale nii lähedal kui kaugel, kes mind minu 75-nda sünniaastapäeva puhul tervituste, õnnitluste ja kingi-tustega meele pidasid ja rõõmusta-valt üllatasid.

Siiraima lugupidamisega
ARNOLD OJARI

NORRKÖPING

EV aastapäev
Eesti Vabariigi 54-nda aastapäeva tähistamise aktus ja sellele järgnev koosviibimine kohvilauas toimub Riiks City saalides pühapäeval, 27. veebruar, kl. 15. Aktusekõne peab fil. kand. Kristjan Vagur Lundist, so-lisist Koidu Ventser Stockholmist. Pea-le selle segakoori laule, gaidide-skau-tide esinemisi. Kohvilauast osavõtaks registreerida hiljemalt 23. veebruar, tel. 18 4481 (Avatare).

Vaimulik...

Algus lk. 1

munud toodangust tehti esinduslik valik. Luterliku kirjanuse kõrval esineb trükiseid ortodoksist, baptis-ti ja Rooma katoliiku kirikut.

Stockholmi kogudus kirjastas K. Veemi poolt koostatud ülevaate ees-ti ja rootsi keeles. Eestikeelsele teks-tile on lisatud juure osalt saksa-keelele ja osalt ingliskeelse sisukokkuvõ-te. Rootsi-keelse brošüüri saadetakse kõikidele Rootsi kiriku kogudustele tänu ja tervitusena.

Näitus on avatud kuni 19. märtsi ja külastamisaegad on järgmi-set: äripäevadel kell 8.45 — 23.00 pühapäevadel kell 8.45 — 18.00 pühapäevadel kell 10.00 — 17.00.

Kuninglik raamatukogu asub Stockholmis südalinna Humlegårds-ga-tanil. Näitusele on sissepääs tasuta.

• Lakewoodi Eesti Võitlejate China-valis oma uueks esimeheks major M. Madise.

Esinduse istung

Esinduse Esinduskogu korraline istung toimub nädalavahetusel 11.—12. märtsil Eesti Majas (Wallinga, 34.) Stockholmis.

Päevakorras: Avamine ja rakenda-mine. Aruanded: tegevasuuanne bü-roojuhataja Ahti Pae, majanduaru-ne laekur Ilmar Laan, revisjoni ko-misjoni aruanne. Põhikirja sisseju-hatuse muutmise, eelarved 1972. a., Eesti vähenus rahvus ja Rootsi kul-tuur — ja sisserännupoliitika — abiesimes Alur Reinsas, tegevas-kaava. Esinduse seisukohad +E. Pae-vade ja rahvuskongressi seoses ning istungil algatud küsimuse.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: 20/2 jääb jumalat. Vabariigi aastapäevadele tõttu ära. Eesti Vabariigi 54. aastapäev, 24/2 kl. 18 õhtuteen. Jakobis. Peapiskop Konrad Veem, solist bariton A. Kokk, kog. koor J. Raidi juhata, oreil H. Kiisk, laululehed.

GÖTEBORG: EELK Gbg ja Lää-ne-Rootsi kog. palvepäeva ja EV aastapäeva jumalat. Kristiinus 26/2 kl. 15.30, õp. A. Kaarne, orellisolist PG Strömberg, skautlikud noored lüpu-valves, laululehed.

GÖTEBORG: Ev. lut. Gbg kog. jumalat. Vabariigi aastapäeva puhul St. Paulus 28/2 kl. 14, õp. Vilund, so-lisist pr. Peeto — laul, M. Söder-lund — trompet, oreil L. Lindblom, laululehed.

NORRKÖPING: Matteuse kirikus EV aastapäev, ja palvepäeva jumalat. 20/2 kl. 14.30, õp. K. Kool, oreil H. Piirimets, kog. segakoor J. Aro juhata, laulur.

SAKSAMAA JA HOLLAND
HAMBURG: EV aastapäev, mälesta-misjumalat. 20/2 kl. 15.30, õp. Kägi, oreil J. Kaljurand. Aktus 26/2.
OLDENBURG: EV aastapäev, mälesta-misjumalat. 27/2 kl. 15, õp. Kägi, ore-lil pr. Rickers. Aktus avalavõlusega 19. veebruar.

SPRINGE: EV aastapäev, mälestamis-jumalat. 24/2 kl. 15.30, õp. E. Kägi, klaveril hr. Jäger.

ROTTERDAM: EV aastapäeva ju-malat. 5/3 kl. 13, õp. Kägi.

ESTI AP. OIG. KIRIK
STOCKHOLM: Püha Nikolai pea-kirik, 20/2 kl. 11 liturgia ja metro-poliit Aleksandri 100-nda sünnipä-eva mälest. Teenib ülempr. Nael.

SOOME ORTODOKSKIRIK
GÖTEBORG: Guldhedeni ortodoks-kirikus 20/2 kl. 13 liturgia. Tramm 7, Dr. Fries terv peatus. Teenistus so-me ja eesti keeles, ülempr. M. Juhkam.

MÖLNÄL: Pitkäniemi kodus. Krokslatts Park. 65 õhtuteen. 19/2 kl. 17, teisipäeva- ja õpperingi kok-kutulekud, ülempr. Juhkam.

VABAKIRIKUD
STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Ki-rik, Bråvållag. 11, 20/2 kl. 13.30 (NB kellaaeg) jumalat, ristimistalitusega, H. Laur, soolo-, duett- ja koorilaule. 22/2 kl. 19 kooriharjutus.

STOCKHOLM: Normalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37, jumalat. 20/2 kl. 15, O. Loogna, O. Targama.

ESKILSTUNA: Nelipühi kirik Fi-ladelfia, Smedjeg. 23 jumalat. 20/2 kl. 13, Heino Viikholm Norrköpingist

GÖTEBORG: Blå Bandet saalis, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 20/2 kl. 11, V. Kujba.

GÖTEBORG: Smyrna Nelipühikog. Park. 1, 20/2 kl. 18 piiblit. A. Mil-der, kl. 15 jumalat, K. Verendei jt., koor. Samal ajal pühapäevakool. Nä-dalatunniid Jonseredis ja Bersjöis kol-map. kl. 18.

HELINGSING: Eesti Ev. Kogudus, Põhjois Rautatiekatu 15 A, jumalat. 27/2 T. Vaga.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Pung. 26, jumalat. 20/2 kl. 13. E. Fredri jt. Betaniana, Brädd. 54 pal-veet. 19/2 kl. 17, kõneleb helliindilt K. Rad.

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

9.00 TV-nytt, väder.
9.05 Start 2. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna.
9.20 Se det du irte hör. Färg. 1. Drömteppet. Kurs i talavläsning för hörselskadade.
(Textat för hörselskadade).
9.35 Dalmålningar. Färg. Konstfilm av Ole Hellborn från 1955.
9.45 Gräshoppanas ö. Färg. 7. Trädgården på berget.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.00–11.00 Supertähti. Elokuva Tampereen Pop-teatterista. Kuvaukset alkoiivat toukokuussa 1970. Pop-teatteri oli silloin maineensa huipulla... kuvaukset päättyivät helmikuussa 1971.
Superstjärna. Om Tammerfors Pop-teater, vars uppsättning av musikalet "Hair" blev mycket uppskattad i Finland.
(Textat på svenska)
12.00 Matematik på nytt. 12. Geometri.
14.00 Nationalekonomi II. 5. Stabilitetseringspolitik.
12.10–12.30 Små människor. 2. En god far.
13.30 Aladdins lamp. Färg. Rysk film byggd på en saga ur "Tusen och en natt".
14.45 Anders Fogelstad sjunger och samtalat med Torbjörn Wileén. Färg.
14.55 Fem tankar på en plats. Färg. Bo Setterlind, Nelen-pastorn Hedlund, Bengt Hallberg, konstnären Göran Brunius tänker till.
15.25 Vecko-nytt för hörselskadade.
15.30 Start 2. Färg. Övningsprogram 19. Engelsk nybörjarkurs för vuxna.
15.45 VM i skridsko. Färg. Direkt-sändning från Bislet i Oslo. Bo Hansson.
17.55 Helgalsringning. Färg. Från Källareds kyrka.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Landet runt.
18.30 Tittskåpet. Färg. Pekka blandar bilder för blandade åldrar.
19.00 Fablernas värld. Färg. Funderingar om Ambjörn och Charles.
19.05 Dennis. 10. Hur man fixar en härlig blondfärg.
19.30 TV-nytt, sport, väder.
20.00 Lördagsstråfen. Färg. Lasse Holmqvist med gäster.
21.15 Hur Maos Kina hyllar en statschef. Färg. Inför Nixons besök har den kända franska journalisten Genevieve de Vilmorin gjort ett unikt reportage på hur Maos Kina tog emot Kambodjas prins Sihanouk.
21.45 Hvar 14:e dag. Färg.
22.05 Det händer i ettan. Färg.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15 Major Virvold. Rysk film om den polska staden Krakows räddning undan tyskarnas planerade sprängning hösten 1944. Första delen. Uppdraget. Regi: A. Kuznetsov och B. Trofimov.
I rollerna: Vadim Berojev, Anastasia Voznesenskaja, Viktor Pavlov.
23.15–23.20 TV-2-veckan. Färg.

TELEVISION 2

17.10 Familien Ashton. Färg. Engelsk TV-serie. Del 37.
18.10 Anita och Televinken presenterar: Godnattstunden med Beppe. Färg. 3. Var är min sovkudd?
Konsumentprogram.
18.15 Fem ser till barnen?
18.15 Väder, meddelanden.
18.20 TV-nytt.
18.25 Rapport.
18.30 Luftspacetjen. Färg. Underhållning från ett världsräddningsmed S. J. Jazzy och gäster.
20.15 Den gröna nejlkan. Färg. Engelsk långfilm från 1960. Regi: Ken Hughes.
I rollerna: Peter Finch, Yvonne Mitchell, James Mason, Nigel Patrick, Lionel Jeffries, John Fraser, Sonia Dresdel.
22.00 Ad Schenk – världsbäst. Färg. Ett porträtt av den holländske skridskoåkaren.

22.30 TV-nytt.
22.35 TV 1-veckan. Färg.

TV Söndag

9.20 Vi kallar dom u-länder. Färg. 3. De flesta lever av jordbruk.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.00 Uutisviikko.
Nyhetsvecka. (Endast på finska).
10.25 Kome tarinaa nukeilla. Nokipojan nukketähtierä Kouvola.
Tre dockor. Sitargossens dockteater i Kouvola.
(Textat på svenska)
10.50–11.00 Eurooppalainen VI. Hovi ja kaupunki.
Europe 6. Hovet och staden. Sjätte avsnittet av den kulturhistoriska serien behandlar Ludvig XIV:s tid.
(Textat på svenska)
Vuxenutbildningen – TRU:
11.30 Nationalekonomi I. 3. Finansministerien som resursfördelare.
12.00 Sporteftermiddag. Färg. Med bla TV-skidan, VM på skridsko i Oslo samt bandylandskampen Sverige – Sovjet i Västerås.
17.45 Start 2.E. Engelsk nybörjarkurs för vuxna. Färg. 19. Sightseeing in London.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Vem är du? Författaren Gunnar Edman håller en betraktelse över Pär Lagerkvists dikt. Meddelanden: Göteborgs Kammarkör.
18.35 Hemma med Ria. Färg. TV-magasin med Ria Wägnér.
19.30 TV-nytt, sport, väder.
20.00 Punktligt som en klocka. Färg. Manus: Jean Pradeau. Regi: Jean-Paul Sassy. I huvudrollen: Pierre Fresnay.
21.40 1 000 predikanter sjunger. Sångkavalkad med solister, kör, ork och union sång från predikantveckan i Filadelfiakyrkan i Stockholm, december 1971. Sångsolister: Rune Eliasson, Anders Eriksson, Göran Stenlund, Nils Wägsjö.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15–22.45 Sportspeglén.

TELEVISION 2

16.00 En resa runt min far – självbiografisk pjäs av den engelske dramatiker John Mortimer. Färg. Regi: Claude Whatham. Medverkande: John Mortimer, Nesta Pain.
17.20 Cora Sandels Alberte. Färg. En kort introduktion till den norska Alberte-serien som börjar den 23 februari.
17.30 Nygammalt. Färg. Bosse Larsson bjuder på kända tongångar tillsammans med Bröderna Lindqvist och gäster.
18.00 Anita och Televinken presenterar: Godnattstunden med Beppe. Färg. 4. Beppe kan inte sova.
18.30 Catweazle. Färg. Äventyrsserie från England. 7. Den förhäxade kungen. Medverk: Geoffrey Bayldon och Gary Warren.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Sportnytt.
19.30 Jo, hej du – söndagsmagasin från Sundsvall med musik, reportage och underhållning. Vård: Fredrik Burgman.
20.00 Spotlight. Färg.
20.30 Titta på tvåan. Färg.
20.35 Vetenskapsens värld. Färg. Forskningen kring jordens inre, hur kontinenterna och haven bildades. Ytrelser i jordskorpan innebär bla att Östersjön och Medelhavet kommer att ändra utseende hävdar forskarna. Vård: Bo G. Eriksson.
21.15 TV-nytt.
21.20 Sång till pipen och lutan. Färg. Solveig Faringer, sång. Clas Pehrsson, diverse pipor och Jörgen Rörby, luta och gitarr.
21.40–22.40 Generalernas Saigon – amerikansk dokumentärfilm från NBC som utredar omständigheterna kring mordet på den sydvietnameske presidenten Diem 1963. Färg. George Ball, Maxwell Taylor, Arthur Schlesinger och Dean Rusk medverkar. Svensk inledning av Sven Öste.
14.00–14.20 Naturkunskap åk 1. 13. Energi.
Förskoleprogram – TRU:
14.30–14.50 Om att adoptera ett barn. För de yngsta:
16.30–16.40 Rymdlarna. Färg. 10. Vaskorna.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Den blå linjen. Färg. En skildring av kanadensiska laxfiskares kamp för födan vid den strängt bevakade kustfiskegränsen "Den blå linjen".
18.30 Halvsju. Färg.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Ta hand om din nästa. Färg. Västysk serie om problem och svårigheter i vardagslivet. 5. En kvinna i sina bästa år.
I rollerna: Ruth Maria Kubitschek, Cert Baltus och Witta Pohl.
20.25 Glesbygd eller glesbygdssöd? Om samhällsplanering i av-folkningsområde.
Vuxenutbildningen – SR:
20.55 Start 2. Färg. Övningsprogram 19. Engelsk nybörjarkurs för vuxna.
21.00 På månen blåser ingen hambo. Färg. Sitt still! Öppna guggarna! Spetsa grönen och kliv ombord!
Besättning: Jan Bark, Ralph M. Evers, Thomas Olofsson, Folke Rabe, Ingemar Roos och Torsten Tufvesson.
21.20 Per Nilsson var mitt namn. Färg. Ett program kring Yngsjö-mårdarens dagbok av Per Gunnar Evander och Bengt Åke Kimbré.
21.40 Moment. Bondkomik och röda stugor.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15–22.45 Svindel i bostäder. TV 2:s "Direktreportage" redovisar smygkontrolleringen omfattning. I red: Mårten Andersson, May Darin m.fl.

TV Måndag

Skol-TV:
9.00–9.25 The Sentence of the Court.
10.10–10.25 Ute i världen åk 1. 2. En pojke i Neapel.
11.15–11.30 Matematik på nytt för vuxna. 13. Former – ett hjälpmedel.
Skol-TV:
12.00–12.15 Was gibt's? 2
12.45–13.00 Start 2. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna. 19. Sightseeing in London.
Skol-TV:
14.30–14.55 Sju gissel. 2. Naturkatastrofer.
16.30–16.45 Dick och katten. Färg. Engelsk tecknad folksaga.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Kunasjir. Färg. On i fjärran.
18.25 Fablernas värld. Färg. Brevbärarna Duva hittar Ambjörn och Charles.
19.30 Halvsju. Färg.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Till nytta, nöje, skada och förtret. Färg. Snöskoterproblemet växer medan lagstiftarna tycks sova.
20.50 Inspektör Waugh griper in. Färg. En kriminalhistoria ur den engelska serien "Waugh on Crime" med Clive Swift och Robin Chadwick i huvudrollerna.
21.20 Bolagens gissel – Vänerns vårdare. Färg. Hugo Hassel porträtteras.
21.40 Rörökarna. Färg. Intryck från "Kulturkvartettens" verkstad under arbetet med TV-fantasin "På månen blåser ingen hambo", som sänds på tisdag.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15–23.00 "Två faror hotar mänskligheten, ordning och oordning". Eric M. Nilsson samtalar med Pierre Schaeffer, musiker, författare, ingenjör och chef för den franska radions forskningsavdelning.

TELEVISION 2

18.30 Spöksommar. 7. Nu gäller det!
18.55 Väder, meddelanden.
18.55–19.00 Sydnytt.
18.55–19.00 Västnytt.
18.55–19.00 Nordnytt.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Buss-kisarna. Färg. Engelsk komediserie med Reg Varney i huvudrollen.
20.00 Sydjemmen. Från brittisk koloni till folkerepublik. Ett program av Samir Boutani, Bertil Romilsson och Gunnar Nilsson.
20.50 TRU: Föräldraserie. 3. Att adoptera ett barn. Barnbibliotekarie Britt Isaksson, dr Gustav Jonsson och ordföranden i Adoptionscentrum, Margareta Ingelstam, talar om fakta kring adoption.
21.20 TV-nytt.
21.25 Kvällsöppet. Färg. Per Grevér med gäster.

TV Tisdag

Skol-TV:
9.00–9.20 Föremålen berättar åk 5. 1. Gruvan.
9.45–10.05 Kraft – rörelse – arbete.
1. Allting rör sig.
10.10 Filmkunskap. 2. Att skapa en verklighet på film.
Förskoleprogram – TRU:
10.35–10.55 Om att adoptera ett barn.
Skol-TV:
12.00–12.15 Ute i världen åk 1. 4. I England.
12.20 Fysik åk 8. 2. Från kraftverk till konsument.
12.45–13.05 Fysik åk 8. 1. Elektriska maskiner.
13.10–13.25 Föremålen berättar åk 4. 3. Bockstensmannen.

14.00–14.20 Naturkunskap åk 1. 13. Energi.
Förskoleprogram – TRU:
14.30–14.50 Om att adoptera ett barn. För de yngsta:
16.30–16.40 Rymdlarna. Färg. 10. Vaskorna.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Den blå linjen. Färg. En skildring av kanadensiska laxfiskares kamp för födan vid den strängt bevakade kustfiskegränsen "Den blå linjen".
18.30 Halvsju. Färg.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Ta hand om din nästa. Färg. Västysk serie om problem och svårigheter i vardagslivet. 5. En kvinna i sina bästa år.
I rollerna: Ruth Maria Kubitschek, Cert Baltus och Witta Pohl.
20.25 Glesbygd eller glesbygdssöd? Om samhällsplanering i av-folkningsområde.
Vuxenutbildningen – SR:
20.55 Start 2. Färg. Övningsprogram 19. Engelsk nybörjarkurs för vuxna.
21.00 På månen blåser ingen hambo. Färg. Sitt still! Öppna guggarna! Spetsa grönen och kliv ombord!
Besättning: Jan Bark, Ralph M. Evers, Thomas Olofsson, Folke Rabe, Ingemar Roos och Torsten Tufvesson.
21.20 Per Nilsson var mitt namn. Färg. Ett program kring Yngsjö-mårdarens dagbok av Per Gunnar Evander och Bengt Åke Kimbré.
21.40 Moment. Bondkomik och röda stugor.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15–22.45 Svindel i bostäder. TV 2:s "Direktreportage" redovisar smygkontrolleringen omfattning. I red: Mårten Andersson, May Darin m.fl.

TELEVISION 2

18.30 Ishockeykola med Ulf Sterner. 3. Nu ska vi låra oss skjuta.
18.45 Ca Den underbara fågeln. Färg. Polsk folksaga.
18.55 Väder, meddelanden.
18.55–19.00 Sydnytt.
18.55–19.00 Västnytt.
18.55–19.00 Nordnytt.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Åsa-Nisse på halv is. Svensk långfilm från 1954. Regi: Ragnar Frisk.
I rollerna: John Elfström, Artur Rolén, Helga Brofeldt, Mona Geijer-Falkner.
21.00 Kungen är död, länge leve... Ett reportage om hur vi i Norden ser på våra hövdingar och deras framtid.
21.30 TV-nytt.
21.35 Kvällsöppet. Färg. Per Grevér med gäster.

TV Onsdag

Skol-TV:
12.00–12.25 Filmkunskap. 3. Dokumentärt – sant?
13.10–13.30 Matematik åk 5. 2. Matematik i trafiken.
För de yngsta:
16.30–16.40 Plupp och hans vänner. 13. Plupp och midnattssolen.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Deckare u.p.a. Färg. Bill, Mike och Överste Buchan på nya uppdrag. 13. Explosionen.
18.30 Halvsju. Färg.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Morecambe & Wise. Färg. Nonsens non-stop med ett av Englands mest berömda komikerpar. Gäster: Glenda Jackson, Ronnie Hilton och Mary Hopkin.
20.40 Fredens land. Färg. TV-serie av Göran Litke och Erik Lönnroth om människor och ideer i Sverige under 150 år av fred. 5. Från u-land till i-land.
21.20 Sjung med Egon! Färg. Allsångsprogram för hela familjen med Egon Kjerrman, kör och ork.
21.40 Insyn: Rätten att "flexa" – flexitiden för respektive nackdelar diskuteras.
22.10 TV-nytt, väder, sport.
22.20–22.45 Hamburg transit. Färg.

Västysk kriminalberättelse med Karl-Heinz Hess som kriminalkommissarie Hartmann. 2. Galne Erno.

TELEVISION 2

18.30 Mangati. Färg. En folkstam norra Tanzania. 2. Lejonöddaren.
18.55 Väder, meddelanden.
18.55–19.00 Sydnytt.
18.55–19.00 Västnytt.
18.55–19.00 Nordnytt.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 TV-2-teatern: Alberte – pjäs efter en roman av Cora Sandel. Regi: Sverre Undnaes.
Medverk: Monna Tandberg, Robin Bailey, Jean Anderson, Tony Thawnton, Karl Simonsen, Per Myrberg, Jon Heggedal, Jacqueline Føgt, Jean-Marie Serrau, Jacqueline Dane, Martine de Riche, Sossen Krogh, Michael Lonsdale, Françoise Bertin, Frits Helmuth, Åke Lindman, Tatiana Moukhine, Yvonne Lombard, Armand Meffre, Joelle Picaud.
20.45 Konsumentprogram: Fackmässigt arbete utföres? – reparationer i lägenheter och hus.
21.15 TV-nytt.
21.20 Mantra – det nya ordet. TV 2:s andra program om meditation ägnas åt den transcendental meditation.
21.35 Kvällsöppet. Färg. Per Grevér med gäster.

TV Torsdag

Skol-TV:
9.00–9.20 Föremålen berättar. 2. Krigsskeppet Wasa.
10.35–10.50 Att bygga från grunden. 4. Vi bygger en villa.
Vuxenutbildningen – TRU:
11.30–11.50 Arbetsmarknadskunskap. 6. AMS – vad är det?
Skol-TV:
12.20–12.50 Egypten förr och nu. Färg. Del I och II.
För de yngsta:
16.30–16.45 Patrik och Putrik. Färg. 12. Två lustigkurar på äventyr.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Marocko. Färg. 4. En affär.
18.30 Halvsju. Färg.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Cirkus Benneweis. Färg. Del 4. Medverk: Gite Hold, Udo Heltano, Eric Brenn och The Flying Hunsors.
20.30 Panorama. Färg.
21.00 Skeppsbrott. Färg. Jugoslavisk tecknad kortfilm.
21.10 Porten intill Polens bidrag till den internationella TV-festivalen Prix Italia 1971.
22.10 TV-nytt, väder, sport.
22.25–23.00 Nationalekonomi. 4. Organisation och samordning.

TELEVISION 2

18.30 Ljölja familjerna bygger huleromuller-hus. Färg. En pappersdocklek med Olof Landström, Gunnel Linde och Stefan Rudels.
18.55 Väder, meddelanden.
18.55–19.00 Sydnytt.
18.55–19.00 Västnytt.
18.55–19.00 Nordnytt.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Familien Ashton. Färg. Del 30.
20.20 Det blir växlar som kommer i kläm. Om 4000 män vid SJ.
20.55 TV-nytt.
21.00 Solförsökarna. Färg. Afrikanska film om gamla och nya sätt att avlocka solen dess hemligheter.
21.30 Sport-nytt.
22.00 Kvällsöppet. Färg. Per Grevér med gäster.
seszyzycvzcvcz fredag.

900 800-4

postgironumret som ger dig
möjlighet att hjälpa
genom Röda korset